

**T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI**

**2013 İLKOKULLAR VE ORTAOKULLAR FEN BİLİMLERİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE
GÖRE İNCELENMESİ
MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ**

MEHMET ABİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ARALIK, 2017
MUĞLA**

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

2013 İLKOKULLAR VE ORTAOKULLAR FEN BİLİMLERİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
İNCELENMESİ
MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ

MEHMET ABİR

Eğitim Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 08.12.2017

Tez Danışmanı : Prof. Dr. İzzet GÖRGEN

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Kemal YÜRÜMEZOĞLU

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Sabahattin DENİZ

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ayşe Rezan ÇEÇEN EROĞUL

ARALIK, 2017

MUĞLA

TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 23/11/2017 tarih ve 217/1 sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin (24/6 veya 38/7) maddesine göre, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Mehmet ABİR'in "2013 İlkokullar ve Ortaokullar Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi" başlıklı tezini incelemiş ve aday 08/12/2017 tarihinde saat 14:00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin **kabul** edildiğine ile karar verilmiştir.

İmza

Prof. Dr. İzzet GÖRGEN

Tez Danışmanı

İmza
Prof. Dr. Kemal YÜRÜMEZOĞLU
Üye

İmza
Doç. Dr. Sabahattin DENİZ
Üye

ETİK BEYANI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanan 2013 İlkokullar ve Ortaokullar Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programlarının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasında;

- Tez içinde sunulan veriler, bilgiler ve dokümanların akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde edildiğini,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunulduğunu,
- Tez çalışmasında yararlanılan eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterildiğini,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığını,
- Bu tezde sunulan çalışmanın özgün olduğunu,

bildirim, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 08/12/ 2017

Mehmet ABİR

Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

2013 İLKOKULLAR VE ORTAOKULLAR FEN BİLİMLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ MUĞLA İLİ ÖRNEĞİ

MEHMET ABİR

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İzzet GÖRGEN

Aralık 2017, xvi+88 sayfa

Bu çalışmanın amacı 4+4+4 sistemiyle 2013 yılında yenilenen İlköğretim Okulları (ilkokul, ortaokul) 3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar Fen Bilimleri dersi öğretim programının Hedef, İçerik, Eğitim Durumları, Ölçme-Değerlendirme ve Programın Genel Özelliklerini programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşlerine göre incelemektir. Araştırma durumu saptamaya yönelik bir araştırma olduğundan tarama modeli kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda; araştırmaya katılan öğretmenlerin Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının (FBDÖP) öğelerine ilişkin görüşleri veri toplama aracıyla elde edilmiştir. Veri toplama aracı ilk bölümü kişisel bilgilerden oluşan maddelerden, ikinci bölümü ise 5’li Likert tipi Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesine ilişkin maddelerden oluşmaktadır. Veri toplama aracı; Muğla ili Menteşe (59), Kavaklıdere (15), Yatağan (45), Ula (6), Marmaris (19) ve Köyceğiz (7) ilçelerinde toplam 151 Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenine uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen verilerin analizinde SPSS (statstical package for the social sciences) 16 programı kullanılmış ve veri toplama aracının güvenirlik değeri 0,94 bulunmuş, ayrıca programın her ögesine ilişkin ayrı ayrı güvenirlik değeri hesaplanmıştır. Buna göre; programın genel özellikleri boyutunun güvenirlik değeri 0,85, kazanımlar boyutunun 0,84, içerik boyutunun 0,90, eğitim durumları boyutunun 0,87, ölçme ve değerlendirme boyutunun 0,79 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmaya katılan Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 yılında yenilenen FBDÖP'nin hedefler, içerik, eğitim durumu ve ölçme-değerlendirme öğelerinin program geliştirme ilkelerine uygunluğuna ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olduğu görülmüştür. Ayrıca programın genel özelliklerine ilişkin de olumlu görüşlerini ifade etmişlerdir. Ancak veri toplama aracında yer alan bazı maddelere ilişkin görüş birliğine varamadıkları görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin program için yeterince hizmet içi eğitim almadıklarını ve programın tam olarak uygulamaya dönüştürülmediğini, programın genel özelliklerinin, kazanımlarının ve içeriğinin öğrencinin bireysel farklılıklarını yeterince göz önünde bulundurmadığını, öğrenme-öğretme etkinliklerinin uygulanmasında ders saatlerinin yetersiz olduğunu, ölçme-değerlendirme etkinliklerinin maddi yükü belli oranda arttığını, bu nedenle de uygulamada materyal yetersizlikleri yaşadıklarını ve uygulanabilmesi için zamanın yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin ayrıca FBDÖP'nin genel özelliklerine ilişkin görüşlerinin cinsiyetleri, mezun oldukları bölüm, mesleki kıdem ve okul çevresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmış; ancak bu değişkenler açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Anahtar kelimeler: Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, 2013 Fen Öğretim Programı, Fen Bilimleri Dersi, Program Geliştirme, Öğretmen Görüşleri.

ABSTRACT

ANALYSING THE 2013 PRIMARY AND MIDDLE SCHOOLS SCIENCE INSTRUCTION PROGRAMS ACCORDING TO TEACHER'S VIEWS A SAMPLE OF MUĞLA PROVINCE

MEHMET ABİR

**Master / Ph.D. Thesis, Education Curriculum and Instructional Science
Department**

Supervisor: Prof. Dr. İzzet GÖRGEN

December 2017, xvi+88 pages

The purpose of this study is to examine the target, content, educational status, assessment-evaluation and generalization of the curriculum and the science education curriculum of the 3rd, 4th, 5th, 6th, 7th and 8th grade primary schools (primary schools, middle schools) renewed in 2013 with 4 + 4 +4 system features according to the opinions of teachers who are practitioners of the program. In this study, because of being a research to determine the situation, the screening model was used. For this purpose; the opinions of the teachers who participated in the research, the views of the Science Instruction Curriculum was obtained by data collection tools. The first part of the data collection tool consists of the items of personal information, and the second part consists of materials related to the examination of the 5-point Likert type science curriculum according to teacher opinions. Data collection tool used in this study has been applied to 151 Science Teachers and Class Teachers in Mugla Provinces, Menteşe (59), Kavaklıdere (15), Yatağan (45), Ula (6), Marmaris (19) and Köyceğiz (7). The statistical package for the social sciences (SPSS) 16 program was used in the analysis of the data obtained as an application result. The reliability of the data collection tool was 0.94, also reliability values for each component of the program is calculated separately. According to this; the general property dimension of the program is 0.85, achievements dimension 0,84, the content dimension is 0.90, the education status dimension as 0,87,

and the measurement and evaluation dimension was calculated as 0,79.

Science Teachers and Classroom Teachers who participated in the study, have found the Science Instruction Curriculum positive, which was renewed in 2013, according to objectives, content, educational status and their opinion on the conformity of the assessment program development policy elements. They also expressed their positive views on the general characteristics of the program. However, it was seen that they did not reach consensus on some items in the data collection tool. Teachers involved in the research pointed out that, they do not have sufficient in-service training for the program and that the program is not fully implemented, the general features of the program, its achievements and content do not adequately consider the individual differences of the learners, the lack of lecture hours in the implementation of learning-teaching activities, assessment-evaluation activities increase the financial burden in a certain way, and insufficient material in practice and insufficient time to apply them. It was also examined whether the views of the participating Science Teachers and Classroom Teachers about the general characteristics of the Science Instruction Curriculum differed according to their gender, graduation, occupational seniority and school environment variables; but there was no significant difference in terms of these variables.

Keywords: Science Instructions Curriculum, 2013 Science Instructions Curriculum, Science Course, Curriculum Development, Teachers Views.

ÖNSÖZ

“Hayatta en hakiki mürşit ilimdir fendir, ilim ve fenden başka yol gösterici aramak gaflettir, dalalettir, cehalettir.” Mustafa Kemal Atatürk

Uzun soluklu olan ancak sonunda biten bu araştırmanın gerçekleştirilmesinin her aşamasında her türlü katkı ve desteği sağlayan, yığınlığa düştüğümde her zaman moral ve motivasyon veren, her aşamada beni düşünmeye, araştırmaya sevk eden, her zaman yapıcı eleştirileri ve görüşleriyle beni yönlendiren, bu çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan değerli danışmanım ve hocam Sayın Prof. Dr. İzzet GÖRGEN'e, saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Yüksek lisans eğitimim boyunca yanımda olan destekleyen bilgileriyle yolumu aydınlatan hocalarım Prof. Dr. Salih UŞUN, Prof. Dr. Hasan ŞEKER, Doç. Dr. Sabahattin DENİZ, Doç. Dr. Bilal DUMAN, Doç. Dr. Necdet AYKAÇ, Yard. Doç. Dr. Kevser ÖZAYDINLIK'a ve diğer tüm hocalarıma saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sonsuz sevgi ve anlayışlarıyla yanımda olan biricik annem Amşe ABİR ve babam Hüseyin ABİR'e, tüm kardeşlerime sonsuz teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TUTANAK	iii
ETİK BEYANI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
EKLER DİZİNİ	xvi

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.2. Araştırmanın Önemi	4
1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	4
1.4. Araştırmanın Alt Problemleri.....	4
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	5
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.7. Tanımlar	6

BÖLÜM II KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Program Geliştirme Tarihiçesi	7
2.2. Program Geliştirmede Temel Kavramlar	8
2.3.1. Eğitim	8
2.3.2. Eğitim Programı	9
2.3.2. Program Geliştirme	9
2.3. Program Geliştirme Kuramsal Temelleri	10
2.3.1. Tarihsel Temelleri	10
2.3.2. Toplumsal Temelleri.....	11

2.3.3. Ekonomik Temelleri	11
2.3.4. Felsefi Temelleri	12
2.3.5. Psikolojik Temelleri	12
2.4. Eğitim Programı Tasarım Modelleri.....	13
2.5. Program Geliştirmede İhtiyaç Belirleme	13
2.5.1. Program Geliştirme Grupları.....	14
2.5.1.1. Karar koordinasyon grubu	14
2.5.1.2. Çalışma grubu	14
2.5.1.3. Danışma grubu	14
2.5.2. İhtiyaç Belirleme	15
2.6. Hedefler (Kazanımlar).....	16
2.5.1. Hedeflerin Özellikleri	16
2.5.1. Hedeflerin Sınıflandırılması.....	17
2.7. İçerik (Muhteva-Kapsam-Tema).....	18
2.8. Eğitim Durumları (Öğrenme-Öğretme Süreci).....	19
2.9. Ölçme ve Değerlendirme.....	20
2.10. Programın Denenmesi	21
2.11. Program Değerlendirme Amaç ve Önemi.....	21
2.12. Program Değerlendirme Yaklaşımları	22
2.13. Milli Eğitim Bakanlığı Fen Programları Tarihçesi	23
2.14. Milli Eğitim Bakanlığı 2013 Fen Programları.....	24
2.15. İlgili Araştırmalar.....	27
2.15.1. İlgili Yurtdışı Araştırmalar	27
2.15.2. İlgili Yurtiçi Araştırmalar	29

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Evren Örneklem	35
3.3. Verilerin Toplanması	39
3.4. Veri Toplama Aracı.....	40
3.5. Verilerin Analizi.....	41

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri.....	42
4.1.1. Kazanımlarına İlişkin Görüşler	42
4.1.2. İçeriğine İlişkin Görüşler	47
4.1.3. Eğitim Durumlarına İlişkin Görüşler	53
4.1.4. Ölçme ve Değerlendirme Etkinliklerine İlişkin Görüşler	58
4.1.5. Programın Genel Özelliklerine İlişkin Görüşler.....	63
4.2. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Görüşleri	68
4.2.1. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı	68
4.2.2. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Program Değişkenine Göre Farklılığı	69
4.2.3. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı	69
4.2.4. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Görüşlerinin Okul Çevresi Değişkenine Göre Farklılığı.....	69

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma	70
5.2. Sonuçlar	71
5.2.1. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	71
5.2.1.1. <i>Kazanımlarına ilişkin sonuçlar</i>	71
5.2.1.2. <i>İçeriğine ilişkin sonuçlar</i>	72
5.2.1.3. <i>Eğitim Durumlarına ilişkin sonuçlar</i>	72
5.2.1.4. <i>Ölçme ve değerlendirme ilişkin sonuçlar</i>	73
5.2.1.5. <i>Programın genel özelliklerine ilişkin sonuçlar</i>	73
5.2.2. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Sonuçları.....	74
5.3. Öneriler	75

KAYNAKÇA.....	77
EKLER	80
ÖZGEÇMİŞ	87

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Örneklemdaki Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	36
Tablo 3.2. Derecelendirme Ölçeği.....	41
Tablo 4.1. FBDÖP'nin Kazanım Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	46
Tablo 4.2. FBDÖP'nin İçerik Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	52
Tablo 4.4. FBDÖP'nin Eğitim Durumlarına Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	57
Tablo 4.4. FBDÖP'nin Ölçme-Değerlendirme Etkinlikleri Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	62
Tablo 4.5. FBDÖP'nin Programın Genel Özellikleri Boyutuna İlişkin Öğretmen Görüşleri	67
Tablo 4.6. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Tablosu	68

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

FBDÖP : Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı

EKLER DİZİNİ

Ek 1.1. Muğla İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi	84
Ek 1.2. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri Veri Toplama Aracı.....	88

BÖLÜM I

GİRİŞ

İçinde yaşadığımız çağ değişimin en fazla ve en hızlı gerçekleştiği bir çağdır. Çünkü ekonomide, sosyal alanda kültürel yaşamda, siyasal ve toplumsal düzende ve teknolojik yapıda çok yeni gelişmeler yaşanmaktadır (Erdoğan, 2002:1). Günümüzde insanlığın yeni bir çağ dönemecinde olduğu söylenebilir. Bu yeni çağın bütün koşulları hazırlanmış ve hazırlanmaktadır. Fen ve teknoloji yeni buluşlar, feza teknolojisindeki yeni gelişmeler, dünya savaşları sonucunda ortaya çıkan uluslar arası kuruluşlar gittikçe yaygınlaşan uğraş alanları, kültür geçişleri, ülkelerarası ekonomik yarışma ve dayanışma, yeni yeni politik blokların ortaya çıkması ve globalleşme, özgürlük ve demokrasi kavramı üzerinde yapılan tartışmalar bireylerin, bu ve benzeri gelişmelere uyum yapabilecek bir şekilde eğitilmelerini zorunlu hale getirmiştir (Varış, 1996a: 10).

Günümüzde, eğitimdeki temel amaç mevcut bilgiyi öğrenciye aktarmaktan çok bilgiye ulaşma yollarını öğretmektir. Birey bu şekilde yaparak-yaşayarak, anlamlandırarak ve karşılaştığı durumlara çözümler üretebilir. Bu özelliklerin bireye kazandırıldığı temel derslerin arasında fen bilimleri olduğu belirtilebilir (Kaptan 1999). MEB (2000) de bu gereklilikleri göz önünde bulundurarak program geliştirmedeki süreklilik, çağımızdaki bilimsel gelişmeler ve yeni yöntem ve teknikler doğrultusunda fen bilgisi programının yenilenme ihtiyacını belirtmiştir (Karatay, S.Timur ve B.Timur, 2013: 235).

Program geliştirme, Demirel (2012: 28) tarafından “eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü” olarak tanımlanmaktadır. 2000’li yıllara gelindiğinde fen programının yenilenmesi yönünde ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Fen Bilgisi öğretim programının

olumlu ve olumsuz yönleri masaya yatırılmış ve yeni programın geliştirilmesinde bunlar dikkate alınmıştır. 2005 yılına gelindiğinde Fen Bilgisi öğretim programına teknoloji kavramı da eklenerek dersin yeni adı Fen ve Teknoloji olarak değiştirilmiş ve haftalık ders süresi üç saatten dört saate çıkartılmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005). 2013 yılına gelindiğinde ise programın çağın koşulları ve bilimsel gelişmeler doğrultusunda yeniden geliştirilmesi gereksinimi duyulmuş ve yapılan çeşitli değişikliklerle birlikte dersin ismi de Fen Bilimleri olarak yenilenmiştir (Karatay, S.Timur ve B.Timur, 2013: 236).

Programa ilişkin araştırma çabalarında teorik kaynaklardan yararlanmakla beraber, uygulamalardan geniş ölçüde veri toplamak önem taşır. Uygulamalar, genellikle, okul ünitesi ile ilgilidir ve öğretmen bu ünitenin odak kişisidir. Öğretmen okulda, öğrencide davranış geliştirmeye dönük çalışmalar yaparken, teoriden ve araştırma bulgularından yönlenebilir durumdadır. Diğer bir ifade ile okul, bir taraftan teori ve araştırmalardan etkilenmekte, diğer taraftan da teori ve araştırmalara kaynaklık etmektedir (Varış, 1996b: 33).

Milli Eğitimin çalışma düzeninde yer alan çocuklar, gençler ve yetişkinle ilgili sayısız problem vardır. Bunlar genellikle bilginin, eğitim döneminin kalıpları içine dökülmesi ile ilgili problemlerdir; bilginin çocuğun davranışlarına yaşama seviyesine aktarılması ve onun faydasına arz edilmesi çabalarında olduğu gibi. Milli Eğitimin faaliyetlerini yürütmekle görevli idareci ve öğretmenler, uygulamalarını, bir yandan eğitim felsefesine, bir yandan da araştırma sonuçlarına dayanmalıdır; okul aynı zamanda eğitim uzmanları ve düşünürleri için bilgi toplama alanı olmalıdır (Varış, 1996c: 91-92).

Yapılmış olan çalışmalar genel olarak incelendiğinde 2005 yılı Fen ve Teknoloji dersi öğretim programının olumlu yönlerinin daha fazla olduğu göze çarpmaktadır. Gerek öğrencilerle gerekse öğretmenlerle yürütülen çalışmalarda öğretim programının işlevselliğinin ağır bastığı görülmektedir. 4+4+4 sistemi ile revize edilen öğretim programının ismi “Fen Bilimleri” olarak değiştirilmiştir. Literatür incelendiğinde 2013 yılı Fen Bilimleri dersi öğretim programlarının öğretmen görüşlerine göre incelendiği çalışmalara sıklıkla rastlanamamıştır. Bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı internet adresinde (<http://ttkb.meb.gov.tr>) verilen İlköğretim Okulları için Fen Bilimleri dersi öğretim programları incelenmiştir.

Araştıran-sorgulayan, etkili kararlar verebilen, problem çözebilen, kendine güvenen, işbirliğine açık, etkili iletişim kurabilen, sürdürülebilir kalkınma bilinciyle yaşam boyu öğrenen fen okuryazarı bireyler; fen bilimlerine ilişkin bilgi, beceri, olumlu tutum, algı ve değere; fen bilimlerinin teknoloji toplum çevre ile olan ilişkisine yönelik anlayışa ve psikomotor becerilere sahiptir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013a).

Fen okuryazarı bireyler, fen bilimlerine ilişkin temel bilgilere (Biyoloji, Fizik, Kimya, Yer, Gök ve Çevre Bilimleri, Sağlık ve Doğal Afetler) ve doğal çevrenin keşfedilmesine yönelik bilimsel süreç becerilerine sahiptir. Bu bireyler, kendilerini toplumsal sorunlarla ilgili problemlerin çözümü konusunda sorumlu hisseder, yaratıcı ve analitik düşünme becerileri yardımıyla bireysel veya işbirliğine dayalı alternatif çözüm önerileri üretebilirler. Bunlara ek olarak fen okuryazarı bir birey, bilgiyi araştırır, sorgular ve zamanla değişebileceğini kendi akıl gücü, yaratıcı düşünme ve yaptığı araştırmalar sonucunda fark eder. Bilginin zihinsel süreçlerde işlenmesinde, bireyin içinde bulunduğu kültüre ait değerlerin, toplumsal yapının ve inançların etkili olduğunun farkındadır. Fen okuryazarı bireyler, sosyal ve teknolojik değişim ve dönüşümlerin fen ve doğal çevreyle olan ilişkisini kavrar. Ayrıca, fen bilimleri alanında kariyer bilincine sahip olan bu bireyler, bu alanda görev almak istemeseler bile fen bilimleri ile ilişkili mesleklerin, toplumsal sorunların çözümünde önemli bir rolü olduğunun farkındadır (MEB, 2013b)

1.1.Araştırmanın Amacı

Araştırmaya ilişkin literatürdeki bilgiler ışığında çalışmanın amacı 4+4+4 sistemiyle 2013 yılında yenilenen İlköğretim Okulları (ilkokul, ortaokul) 3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar Fen Bilimleri dersi öğretim programının Hedef, İçerik, Eğitim Durumları, Ölçme ve Değerlendirme ve Programın Genel Özelliklerine göre programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşlerine göre incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada belli alt problemlere yanıt aranmıştır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma 2013 yılında yenilenen İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine göre incelenmesi ileriki yıllarda geliştirilecek programlar için önem arz etmektedir. Ayrıca program uygulayıcıları öğretmenlerin görüşlerine başvurulması programın olumlu ve olumsuz olan yönlerini görmeye ve yapılacak araştırmalarda araştırmacılara rehber olacaktır. Programlarla ilgili yapılan araştırmalar eğitimin kalitesini arttıran sorunların açık seçik ortaya koyulmasını ve rastgele öğrenmeleri ortadan kaldırarak bireylerin istenen düzeylerde yetiştirilmesi sağlanılır.

1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi

4+4+4 sistemiyle 2013 yılında yenilenen İlköğretim Okulları (ilkokul, ortaokul) 3,4,5,6,7 ve 8. sınıflar Fen Bilimleri dersi öğretim programının Hedef, İçerik, Eğitim Durumları, Ölçme-Değerlendirme ve Programın Genel Özelliklerine göre programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşleri nelerdir ve bu görüşleri arasında çeşitli değişkenler açısından anlamlı farklılıklar var mıdır?

1.4. Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmanın amacına uygun olarak belirlenen alt problemlere yanıt aranmıştır. Bu amaç doğrultusunda iki temel alt problem belirlenmiştir. Araştırmaya ilişkin alt problemler aşağıda sıralanmıştır.

1. İlköğretim Okulları (3, 4, 5, 6, 7 ve 8.) Sınıflarından İlkokul 3. ve 4. Sınıflar dersine giren Sınıf Öğretmenleri ve Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya koyulan FBDÖP'nin;
 - a. Kazanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - b. İçeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - c. Eğitim Durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - d. Ölçme ve Değerlendirme etkinliklerine ilişkin görüşleri nelerdir?
 - e. Programın Genel Özelliklerine İlişkin Görüşleri nelerdir?

2. İlköğretim Okulları (3, 4, 5, 6, 7 ve 8.) Sınıflarından İlkokul 3. ve 4. Sınıflar dersine giren Sınıf Öğretmenleri ve Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıflar dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya FBDÖP'nın genel özelliklerine ilişkin görüşlerinde;
- Cinsiyet
 - Mezun Olunan Bölüm
 - Mesleki Kıdem
 - Okul çevresine (kırsal alan, ilçe merkezi) göre değişmekte midir?

1.5. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırma veri toplama aracını doldurmayı kabul eden öğretmenlerin görüşlerinin içtenlikle yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2013 yılında yenilenen İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Hedef, İçerik, Eğitim Durumları, Ölçme ve Değerlendirme ve Programın Genel Özelliklerine ilişkin Muğla iline bağlı 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında Mentеше, Kavaklıdere, Yatağan, Ula, Marmaris ve Köyceğiz ilçelerinde görev yapan İlkokul 3.ve 4. Sınıf dersine giren Sınıf Öğretmenleri ve Ortaokul 5,6,7 ve 8. Sınıflar dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenlerinin görüşleriyle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Fen Bilimleri Öğretmeni: Dört yıllık ortaokullarda çalışan, Fen Bilimleri alan derslerini okutmakla görevli öğretmendir.

Sınıf Öğretmeni: Dört yıllık ilkokullarda çalışan Fen Bilimleri derslerini okutmakla görevli öğretmendir.

Fen: İnsanın doğayı gözlemleyerek, deneyimleyerek doğa ve doğaya ait olan unsurlar hakkında elde ettiği bilgiler bütünüdür.

Fen Öğretimi: Türkiye’de ilköğretim okullarında 3-8. Sınıflarında öğrenim gören öğrencilere fen ile ilgili öğrenciye istenilen özellikleri kazandırmak için yapılan etkinliklerin tümüdür.

Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı: Türkiye’de ilköğretim okullarında 3-8 sınıf öğrencilerine haftada 4 ders saati okutulan fen bilimleri dersi ile ilgili kazanım, içerik, eğitim durumları (öğrenme-öğretme etkinlikleri) ve ölçme-değerlendirme ile ilgili bilgiler dizisidir.

Hedef (Kazanım): Türkiye’de 2004 yılından itibaren okutulan fen ve teknoloji dersinde ilköğretim 3-8. sınıf öğrencilerinin kazanması istenilen bilgi, beceri, değer ve tutumlardır.

İçerik: Bireye kazandırılmak istenen bilgi, beceri, değer ve tutumların bulunduğu öğrenme alanları ve ünitelerdir.

Eğitim Durumları (Öğrenme-Öğretme Etkinlikleri): Bireye kazandırılmak istenen bilgi, beceri, değer ve tutumların öğrenme-öğretme ilkelerine uyularak sunulmasıdır.

Ölçme-Değerlendirme: Bireye kazandırılmak istenen bilgi, beceri, değer ve tutumların eğitim-öğretim faaliyetleri süresi boyunca ölçülmesidir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmayla ilgili olarak program geliştirmenin tarihçesi, program geliştirmeyle ilgili temel kavramlar, program geliştirmenin kuramsal temelleri, program geliştirme tasarım modelleri, program geliştirmede ihtiyaç belirleme, program geliştirmenin öğeleri, programın denemesi, program değerlendirme amaç ve önemi, program değerlendirme yaklaşımları, FBDÖP'nin tarihçesi ve 2013 FBDÖP'na, araştırmaya ilişkin yurtdışı ve yurtiçi kuramsal araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Program Geliştirmenin Tarihçesi

Programla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında program kavramının M.Ö. yüzyılda yaşayan Aristo'ya kadar dayandığı görülmektedir. Program kelimesi Latince'dir ve "bir işin veya oluşun akışına" işaret eder. Eğitim anlamında ise "öğrenilen veya öğretilene" işaret etmektedir. Yönetim ağırlıklı bir anlam yüklenildiği görülür. Okul yönetimi ve rehberliği çerçevesinde öğrenciye kazandırılması amaçlanan tecrübelerin bütünü kapsar ve önerilen ders veya ders konuları ile ilişkili bilgilerin öğrenilme ve öğretim tekniklerinin ayrıntılı ve sistematik bir planı görünümündedir. Program kelimesi; ne çalışıldığı, nasıl ve ne zaman çalışıldığı sorularının cevabı olan konu, metot, öğretim ve zaman düzenlemesi anlamında kullanılmıştır (Oliver, 1960, Akt. Karakaya, 2004:6) "Shorter Oxford" sözlüğünde 17. Yüzyıldan beri kullanılan program anlayışları yer almakta olup, önerdiği program tanımını aşağıda vermiştir.

“Takip edilen düzenlenmiş bir yapı ve şekile sahip olan, çeşitli unsurları arasında bir ahenk bulunması ve doğru ilişkiler içinde olması, etkinlikle birleşmesi ve istikrarlılık göstermesi, olanın değişmezliği ve prosedürü ile tanınan, kuralları ve standartları tayin edilmiş, kanun veya ilkeleri daha anlaşılır bir duruma getirilmiş olan plandır.”
(Karakaya, 2004:6)

2.2. Program Geliştirmede Temel Kavramlar

Program geliştirme sürecinde kullanılan kavramların tanımlanması sürecin anlaşılmasını kolaylaştıracak olup, program geliştirmenin yeri ve önemini anlamayı kolaylaştıracaktır. Ayrıca kavramları tanımlanırken tek bir tanıma bağlı kalınmaması ve değişik tanım ve açıklamaların kullanılması önem arz etmektedir. Bu bağlamda program geliştirme sürecinde kullanılan kavramlar literatür taranarak aşağıda listelenmiştir.

2.2.1. Eğitim

Geçmişten günümüze eğitim kelime olarak farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu farklı anlamlar kişinin kullanım amacı ve niteliğine göre değişmektedir. Bu tanımlamaların içinde en çok kullanılan iki tanım bulunmaktadır. Birincisi; eğitimin kasıtlı kültürleme süreci, ikincisi ise; bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmasıdır. Fidan ve Erden (1998:12), eğitimi insanları belli amaçlara göre yetiştirme süreci olarak tanımlamaktadır. Ayrıca eğitim sürecini üç temel öğeden oluştuğunu ve bunların amaçları, öğretme-öğrenme etkinlikleri ve değerlendirme olduğu vurgulanmaktadır.

Eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir. Diğer bir deyişle, eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişim olması beklenmektedir. Varış (1981), eğitim yoluyla kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tavırları ve ahlak ölçülerinin değiştiğini ifade etmektedir. Eğitim sürecine giren kişilerde bu değişimin istenilen yönde olması beklenir. Bu anlamda Ertürk (1972), eğitimi, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişim, meydana getirme süreci olarak ifade eder. Bu tanımlardan yola çıkarak eğitim, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir.

2.2.2. Eğitim programı

Geçmişten günümüze eğitim ile ilgili tanımlar ele alındıktan sonra program boyutunda eğitimin ne anlama geldiği ve ne ifade ettiği önem arz etmektedir. Demirel (2003:10) eğitim programını, öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlamaktadır. Bu açıdan bakıldığından eğitim programının sistematik bir süreç olduğu ve sadece okulla değil okulda dışındaki planmış etkinlikleri kapsadığı gözükmektedir. Yani eğitim programının bireyin okul içi ve okul dışı planlanmış tüm etkinlikleri içine almaktadır.

2.2.3. Program Geliştirme

Eğitim programı planlanmış bir sistematik bir süreç olduğundan hareketle eğitim sisteminin belli aşamalardan geçmesi beklenmektedir. Bu bir programın geliştirmesini ifade etmektedir. Eğitim bir bilim olarak gelişmiştir. Bu nedenle eğitim çeşitli alt dallara ayrılmıştır. Bu alt dallardan biri de Eğitim Programı ve Öğretimdir. Eğitim bilimlerinin bulgularından yararlanarak, eğitim amaçlarının saptanması, amaçların davranışlara dönüştürülmesi, eğitim ortamlarının hazırlanması ve öğretim işinin uygulanması ile ilgili esaslar bu bilim dalında araştırılır (Fidan ve Erden:46). Program geliştirme, eğitim programının hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki ilişkiler bütünüdür (Demirel, 2003:11).

Bu durumda program geliştirme; öğretim programının tüm öğelerini daha etkili ve yeterli hale getirme sürecidir. Diğer bir deyişle, program geliştirme, ulaşılması beklenen hedefleri ve kazandığı davranışların saptanmasını, öğrenme yaşantılarının seçilip düzenleme ve kazandırılmasını öğrenme yaşantılarının etkililiği yani hedeflere ne derece ulaşıldığını ortaya koyabilecek ölçme ve değerlendirme etkinliklerini ve programın tüm öğelerini dönüt verme ve düzeltme, çalışmalarını bünyesinde bulunduran bir süreçtir. Kısaca program geliştirme, öğretim programının öğeleri arasında gelişmeye dönük, karşılıklı ve çembersel etkileşimi sağlayan bir süreçtir.

Bunlardan hareketle program geliştirmeciler belli sorulara yanıt araması gerekmektedir. Ertürk (1984:13-14 akt. Senemoğlu, 8) program geliştirmeciler cevaplandırmak durumunda oldukları soruları şu şekilde ortaya koymaktadır.

1. Öğrenciye kazandırılacak davranışlar neler olmalıdır?
2. Öğrencilerin bu davranışları kazmak için hangi eğitimsel yaşantıları geçirmeli yani hangi eğitim durumları düzenlenmelidir?
3. Bu eğitimsel yaşantılar, öğrenciye davranışı kazandırmak üzere nasıl örgütlenmelidir?
4. İstendik davranışları kazandırmak üzere düzenlenen eğitim durumlarının etkililik derecesi nedir?
5. Değerlendirme sonuçlarına göre mevcut programda ne gibi değeriklikler gereklidir?

Bu sorulara verilecek cevaplarla program geliştirme çalışmalarının çerçevesi çizilmektedir.

2.3. Program Geliştirmenin Kuramsal Temelleri

Program geliştirme sürecinde her programın dayandığı belli temeller vardır. Bu nedenle program geliştirilirken bu temellere de uyularak hazırlanması gerekmektedir. Program geliştirmenin dayandığı temeller tarihsel, toplumsal, ekonomik, felsefi, psikolojik, bireysel, konu alanı temeller olarak ele alınır. Bu temeller program geliştirilirken program geliştirme uzmanına rehberlik eder.

2.3.1. Tarihsel Temelleri

Program geliştirme süreci sürekli ve devam eden bir süreçtir. Bu nedenle program geliştirme çalışmalarının bir önce geliştirilen geliştirme çalışmalarından bağımsız olduğu düşünülemez. Bundan dolayı Demirel (2002: 11), Program geliştirme kavramı ve sürecinin bu zaman akışı içerisinde nereden nereye geldiğini görmek, bu alanda hizmet verenleri ve düşüncelerini ortaya koymak açısından da tarihi temellerin büyük önem taşıdığını vurgulamaktadır.

2.3.2. Toplumsal Temelleri

Program geliştirme çalışmalarında programın uygulandığı toplumun yapısını bilmek büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle; toplumun devlet yapısını, politik yapısını, hukuki yapısını, gelişmişlik düzeyini bilmek geliştirilecek programlara ışık tutacaktır. Nitekim bunun en iyi örneklerinden birisi de Mustafa Kemal Atatürk'ün Cumhuriyet Dönemi'nde yeni eğitim sistemi oluşturmak için yurt dışından davet ettiği bilim insanlarına yerinde inceleme yapılmalarını sağlayarak yapmıştır. Sönmez (2002: 50-51) politika kavramını yönetim sanatı olarak ele almış, politikanın bir toplumun devlet yapısı ve dayandığı felsefe, anayasası, yasama yürütme ve yargı ile ilgili kurum ve kuruluşları, bunların işleyişi politik sistemi oluşturduğunu, her toplumun kendi politik anlayışını, yeni yetişen kuşaklara aktarmak ve benimsetmek istediğini, bunun genellikle okullar ve yetişekler yoluyla olduğunu, bu nedenle eğitimi resmi ideolojiyi genç kuşaklara aktarılma süreci olarak tanımlamıştır.

2.3.3. Ekonomik Temelleri

Ekonomi bir toplumun kalkınması, refahının sağlanması, mutlu ve olumlu düşünen bireylerin olması ancak var olan kaynaklarını kullanabilen ve vatandaşlarına erişimi sağlayan toplumlarda mümkündür. Bu sayede bireyler koşullarını iyileştirmeye yönelecek ve kendini gerçekleştirmeye yönlenecektir. Kendini gerçekleştirmenin en önemli aşamalarında birisi hiç şüphesiz eğitimidir. Bu nedenle bir ülkedeki ekonomik veriler ve eğitim birbirinden bağımsız düşünülemez. Ekonomi, sınırlı ve kıt kaynaklarla insanlığın sonsuz istek ve gereksinimlerini verimli ve etkili bir biçimde gidermeyi araştırarak ve bunlara çözümler getiren, uygulayan bir bilim dalıdır (Sönmez 2002: 52).

2.3.4. Felsefi Temelleri

Program geliştirme çalışmalarında çeşitli aşamalarda felsefeden yararlanılır. Sönmez (2002: 33), eğitim ve felsefe arasındaki ilişkiyi hedefler, davranışlar, içerik, eğitim ve sınamaya durumları başlıklarında ele almıştır.

Felsefe, eğitimcilere, özellikle program geliştirme uzmanlarına okul ve sınıf ortamlarını düzenlemede bir yapı ve taban sağlar. Okulların ne için olduğunu, hangi konuların değerli olduğunu, öğrencilerin nasıl öğrendiğini ve hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığını yanıtlamaya yardımcı olur. Ayrıca eğitimin hedeflerini, içeriğin seçilmesini ve örgütlemesini, öğrenme-öğretme sürecini, genel olarak okulda ve sınıflarda üzerinde durulmak istenen etkinlikleri belirlemede bir temel sağlar. Program geliştirmenin hemen hemen her ögesi felsefeye dayanır. Goodland (1984 akt. Demirel, 2002:21)'ın belirttiği gibi felsefe bir programı geliştirmeye karar vermede başlangıç noktasıdır ve programla ilgili sonraki kararlar için bir temel oluşturur. Bu nedenle felsefe, program hedeflerini, araçlarını ve sonuçlarını belirlemede bir ölçüt haline gelmiştir. Hedefler felsefi inançlara dayalı değerleri, araçlar felsefi tercihleri yansıtan süreç ve yöntemleri, sonuçlar ise gerçekleri ve öğrenilmiş davranışları içerir.

Doğan (1997: 33) eğitim felsefesini, eğitimde uygulanan kavramlarla, ilkelerle, inançlarla ve tavırlarla ilgili olduğunu, bireyin belirli durumlarda nasıl davranacağını, eğitim sisteminin yapısını sınırlandığını vurgulamıştır. Ayrıca eğitim felsefesi ve felsefeye dayalı olarak geliştirilen genel amaçları belli olmayan bir eğitim kurumunu, anayasası ve yasaları olmayan bir topluma benzetmiştir.

2.3.5. Psikolojik Temelleri

Program geliştirme çalışmalarında her aşamada psikolojiden yararlanılmaktadır. Özellikle hedeflerin belirlenmesi aşamasında hedeflerin eğitimle oluşturabilirlik ve ulaşılabilirlik açısından belirlemeye çalıştığımızda psikolojinin bulgularından büyük ölçüde yararlanmaktayız. Bedensel ve zihinsel gelişim özelliklerine uygunluğu açısından da psikolojinin bulgularından yararlanmak durumundayız (Demirel: 2002: 30).

2.4. Eğitim Programı Tasarım ve Modelleri

Eğitim programı tasarımı, bir programın hangi öğelerden oluşacağını ortaya çıkarılma sürecidir. Program tasarımı, endüstriyel tasarım kavramında da olduğu gibi öğretimin düzenlenmesini anlamlı bir bütünlük içinde ele almayı amaçlar. (Demirel, 2002: 47)

Eğitim programı tasarımı çalışmasıyla büyük oranda bir programın ana çerçevesi ortaya koyulmaya çalışılmakta ve şu dört soruya yanıt aranmaktadır.

1. Ne yapılmalıdır?

2. Konu alanı neleri içermelidir?

3. Hangi öğrenme stratejileri, kaynak ve etkinlikleri kullanılmalıdır?

4. Sonuçları değerlendirmek için hangi ölçme etkinlikleri ve araçları kullanılmalıdır? (Demirel, 2002: 48)

Her program, tasarım sürecinde dayandığı temel yaklaşımlar vardır. Bu süreçte kullanılan program tasarımı yaklaşımları; konu merkezli, öğrenen merkezli ve sorun merkezli olarak üç temel öge olarak ayrılmıştır. Her temel öge kendi içinde tasarım boyutlarına ayrılmaktadır. Bunlar; konu merkezli tasarımlar; konu alanı tasarımı, disiplin alanı tasarımı, geniş alan tasarımı, korelasyonel (ilişkisel, tematik) tasarımı, süreç tasarımı olarak beş ayrılmaktadır. Öğrenen merkezli tasarımlar; çocuk merkezli tasarım, yaşantı merkezli tasarım, romantik (radikal) tasarımlar, hümanist tasarımlar olarak dörde ayrılmaktadır. Sorun merkezli tasarımlar; yaşam şartları tasarımı, çekirdek (core) tasarımı, toplumsal sorunlar ve yeniden kurmacılık tasarımı olarak üçe ayrılmaktadır.

2.5. Program Geliştirmede İhtiyaç Belirleme

Bu bölümde program geliştirme sürecinde yapılacak işlemlerden çalışma planının hazırlanması ve ihtiyaç belirleme, analizi ve değerlendirme teknikleri üzerinde durulmuştur.

2.5.1. Program Geliştirme Grupları

Bilim ve teknoloji alanında sürekli değişen ve gelişen dünyada program geliştirme çalışmalarının sürekli olarak yenilenmesini ve programla ilgili araştırma ve geliştirme çalışmalarının sürekliliği önem arz etmektedir. Bu nedenle program geliştirme sürecinde belli bir planlanmanın olması ve bu plana göre hareket edilmesi gerekmektedir. Program geliştirme çalışmalarında çalışma grupları oluşturulmuştur. Bu çalışma grupları programın felsefi ve politik temelini oluşturacak bir karar organı niteliğindedir. Çalışma grupları üç grupta toplanmıştır. Bunlar; karar ve koordinasyon grubu, çalışma grubu ve danışma grubudur.

2.5.1.1. Karar ve koordinasyon grubu

Karar ve Koordinasyon grubunun oluşturulması ve koordinasyonun sağlanması Milli Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Bu grubun temel işlevini Demirel (2002:68), hangi alanlarda program geliştirme çalışmaları yapılacağına karar vermek, ülkede başat olan eğitim felsefesinin bu programlara yansıtılmasını sağlamak, hazırlanan programları kabul ya da değiştirmede karar organı olarak görev yapmak ve tüm program geliştirme çalışmalarında koordinasyon sağlamak olarak belirtmiştir.

2.5.1.2. Çalışma grubu

Çalışma grubu, programın hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi aşamalarında sürekli görev yapacak komisyondur. Bu grubun programı geliştirecek alan uzmanları ve öğretmenleri ile eğitimcilerden oluşması gerekli görülmektedir. Bu grupta görev alacakları Demirel (2002:70), şu şekilde sıralamıştır.

- *Eğitimde program geliştirme uzmanı
- *Eğitimde ölçme ve değerlendirme uzmanı
- *İlgili konu alanı uzmanı (üniversitenden bu alanın uzmanı)
- *İlgili konu alanı öğretmenleri (uygulayıcıları)

Bu üyeler çalışma grubunda sürekli bulunan ve çalışmalarda sürekli görev alan üyelerdir. Grubun üyeleri programın her aşamasından sorumludur.

2.5.1.3. Danışma grubu

Program geliştirme çalışmalarında aktif olarak görev alan çalışma grubu bazı durumda kendi dışında ilgili uzmanlara ihtiyaç duyar. Bu grup danışmanlık görevi gören danışma grubudur. Danışma grubu program geliştirme çalışmalarında sürekli olarak görev almaz. Sadece ihtiyaç duyulduğunda kendi alanıyla ilgili çalışmalara destek verir. Örneğin; hedeflerin belirlenmesi aşamasında eğitim felsefecisinin yer alması ve öğrenme-öğretme

sürecinde eğitim psikoloğu gibi alan uzmanlarının katkıları danışma grubunun program geliştirme çalışmalarına katkısı olarak verilebilir. Bu grupta görev alacakları Demirel (2002:70-71), şu şekilde sıralamıştır:

- i. Eğitim felsefecisi
- ii. Eğitim psikologu
- iii. Eğitim sosyologu
- iv. Eğitim ekonomisti
- v. Eğitim denetçisi
- vi. Okul yöneticisi
- vii. Eğitim teknolojü
- viii. İletişim uzmanı

2.5.2. İhtiyaç Belirleme

İhtiyaç, savunmaya değer bir amacın gerçekleştirilmesi için gerekli ve yararlı olan husus ya da güçlü istek anlamına gelir (Demirel, 2002:79). Program geliştirme çalışmaları bir ihtiyaçtan yola çıkılarak başlanır. Bir ihtiyaç olmadan bir eylemden söz etmek doğru olmaz. İhtiyaç ortaya çıktından sonra bu ihtiyacın ne olduğu ve nasıl karşılanacağı ortaya koyulmalıdır. Program geliştirme çalışmalarında ihtiyaç, program hedeflerinin ne derece gerçek ihtiyaçları karşıladığını ortaya koymada bize yardımcı olur. İhtiyaç belirlemede çalışmalarında Demirel (2002:75) şu üç temel soruya cevap aranması gerektiğini vurgulamaktadır.

- a. Toplumun beklenti ve ihtiyaçları nelerdir?
- b. Bireyin ihtiyaçları nelerdir?
- c. Konu alanı ile ilgili ihtiyaçlar nelerdir?

Eğitim programlarının bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına dönük olarak etkili olabilmesi için program hedefleri ve konu alanları arasında tutarlı ilişkiler kurulmalıdır. Toplum, birey ve konu alanına ilişkin ihtiyaçları ortaya koyarken şu soruların yanıtlanması gerekmektedir:

1. Genel durum nedir?
2. Öğrencilerle ilgili veriler nelerdir?
3. Ders kitaplarının içeriği nasıl olmalıdır?

Bu belirlemelere dayalı olarak ihtiyaç belirlendikten sonra Demirel (2002:76) program geliştirme çalışmalarına başlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

İhtiyaç belirleme çalışmalarında farklı yaklaşımlar ve tekniklerden söz edilmektedir. Bu yaklaşım ve teknikler arasında her birinin diğerinden üstün ve zayıf yönleri vardır. Program geliştirme çalışmalarında genel olarak kullanılan ihtiyaç belirleme yaklaşımları ve teknikleri şu şekildedir. İhtiyaç belirleme yaklaşımları; farklar yaklaşımı, analitik yaklaşım, demokratik yaklaşım, betimsel yaklaşım olarak dörde ayrılmaktadır. İhtiyaç belirleme teknikleri ise; Dephi tekniği, Progel (Dacum) tekniği, mesleki analiz, gözlem, ölçme araçları-testler, görüşme-grup toplantısı, kaynak tarama olarak yedi gruba ayrılmaktadır.

2.6. Hedefler (Kazanımlar)

Hedef, bireyde olmasını istediğimiz, eğitim yoluyla kazanılabilir nitelikteki istendik özelliklerdir (Bilen, 1999:5). Eğitimde program geliştirme süreci, programın öğeleri olan hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünüdür Demirel, 2002:105). Program geliştirmede hedef boyutunda işe “bireyleri ne için eğitiyoruz” sorusuna yanıt aramakla başlanır. Ertürk (1982:25) hedefi; bir öğrencinin, planlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan bir özellik olarak ifade etmektedir. Eğitimde planlanan nitelikler olarak ifade edilen bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarla ilgili niteliklerdir.

2.6.1. Hedeflerin Özellikleri

Hedeflerin gerekli nitelikleri arasında öğrenci davranışına dönüklük, genellik ve sınırlılık, açık-seçiklik ve bir muhteva ile kenetlilik özellikleri olduğunu belirtmektedir (Ertürk, 1972:53). Bu niteliklerin yanı sıra Grounland (1981 akt Demirel, 2002:110) hedeflerde bazı nitelikler belirtmiştir. Bu nitelikler;

- i. Hedefler, öğretmenin değil, öğrencinin neler yapması gerektiğini ifade etmelidir.
- ii. Hedefler, öğrenme sürecine değil, öğrenme ürününe dönük olmalıdır.
- iii. Hedefler, öğrenme ürününe gösterecek nitelikte olmalıdır.

- iv. Hedef, içeriğe değil öğrenme ürününe dayalı olmalıdır. Konu başlıkları öğretim hedefini ifade etmez.
- v. Hedef, tek tip öğrenme ürününü ifade etmelidir.
- vi. Hedef, öğrencilerin kazanacağı davranışları gösteren bir eylemle ifade edilmelidir.

Anlaşılacağı üzere hedeflerin bir öğrenme ürününe ve davranışa dönük olması ve öğrenen bireyi merkeze alarak yazılması gerektiğidir. Hedeflerin aşamalılık ilkesine göre yazılması ve belli noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Sönmez (1994:28-29)'in belirttiği noktalar şu şekilde özetlenebilir.

- a. Hedef tümcelerinin sonunda “bilgisi, becerisi, gücü, yeteneği, oluş, ilgililik, farkındalık, hoşgörülük” gibi sözcüklerinden biri bulunmalıdır.
- b. Hedefler öğrenci davranışına dönük olarak ifade edilmelidir.
- c. Hedefler öğrenme sürecini değil, öğrenme ürününe yansıtmalıdır.
- d. Konu başlıkları hedef olamaz çünkü bu tür anlatımlar davranışa dönüştürülemez.
- e. Hedefler kapsamlı ve aynı zamanda sınırlı olmalıdır. Bu da hedefler bir tek davranışı değil, davranışlar grubunu ifade ederken, diğer yandan da tek bir özellik göstermelidir.
- f. Hedeflerin hangi içerikle ilgili olduğu belirtilmelidir.
- g. Hedefler binişik olmamalı, tamamlayıcı yani bitişik olmalıdır.
- h. Hedefler hangi alanla ilgili yazılıyorsa, o alanın niteliklerine ve basamaklarına uygun olmalıdır. Bilişsel özellikleri ağır basan davranışlar bilişsel alana, devinişsel özellikleri ağır basan davranışlar ise devinişsel alana giren hedef ifadeleri ile yazılmalıdır.
- i. Hedefler birbirlerini desteklemeli, bir ders için yazılan hedefler kendi içinde mantıksal açıdan tutarlı olmalıdır.

2.6.2. Hedeflerin Sınırlandırılması

Eğitimde hedefler dikey ve yatay boyutta ikiye ayrılmaktadır. Dikey boyutta hedefler, uzak hedefler, genel hedefler ve özel hedefler olarak üçe ayrılmaktadır. Uzak hedefler, bir ülkenin politik felsefesini yani eğitime olan bakış açısını yansıtmaktadır. Uzak hedefleri izleyen genel hedefler, bir eğitim kesiminin ya da okulun genel hedefleridir. Özel hedefler ise, bir ders için düzenlenen hedeflerdir ve uzak hedeflere göre

düzenlenmektedir. Eğitim programının hedefleri arasında dikey bir bağlantı bulunmaktadır. Yatay boyutta aşamalı olarak ise hedefler bilişsel, duyuşsal ve psikomotor olarak üçe ayrılmaktadır.

Genel olarak kazanımların, yorum farklılıklarına olanak vermeyecek şekilde açık ve net ifade edilmesi, öğrenme alanlarıyla tutarlı olması, programda öngörülen becerileri kazandırmaya dönük olması, sınıf düzeylerine uygun olması, içerikle tutarlı olması, ara disiplin kazanımlarıyla tutarlı olması, programın genel amaçlarıyla tutarlı olması, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun olması vb. gibi özellikleri taşıması gerekmektedir.

2.7. İçerik (Muhteva-Kapsam-Tema)

Eğitim programında içerik, “Ne Öğretelim?” sorusuna yanıt arandığı aşamadır. İçerik seçiminde Varış (1994) ölçütler olduğunu vurgulamaktadır. Bu ölçütleri şu şekilde sıralamaktadır.

1. Toplumsal fayda,
2. Bireysel fayda,
3. Öğrenme ve öğretme
4. Bilgi strüktüründe muhtevanın işgal ettiği yer olduğunu ve bu ölçütlere yenilerinin eklenebileceğini ifade etmektedir.

İçerikte bulunması gereken özellikleri Küçükahmet (1999:19):

- a. Geçerlik ve Güvenirlilik
- b. Bilimsellik
- c. Öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını karşılama
- d. Faydalılık
- e. Öğrenebilirlik
- f. Sosyal geçeklerle tutarlılık olarak sıralamaktadır

Genel olarak içeriğin, öğrenci için anlamlı olması, öğrenme alanları ve üniteler ile tutarlı olması, öğrenci gereksinimlerine uygun olması, öğrenme ilkelerine uygun olarak kolaydan zora, basitten karmaşığa, yakından uzağa olarak düzenlenmesi, öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurması, programda öngörülen becerileri kazandırabilecek nitelikte olması, diğer derslerle bütünlük ve paralellik göstermesi,

çağdaş ve güncel bilgilerin bulunması, ezberlemekten çok anlamaya teşvik edici olması vb. gibi özellikleri taşıması gerekmektedir.

2.8. Eğitim Durumları (Öğrenme-Öğretme Süreci)

Eğitim Durumu; belli bir süre içinde bireyi etkileme gücündeki dış koşullar. Bir başka deyişle eğitim durumu, öğrencilerde davranış oluşturmak için düzenlenen uyarıcılar bütünüdür. Eğitim durumu, öğretmen açısından öğretim durumu, öğrenci açısından öğrenme durumudur. Eğitim durumu, öğrencinin eğitildiği (istendik davranışların kazandırıldığı) bir süreçtir (Ulusavaş, 2004:44). Eğitim durumları aşamasında “nasıl öğretilim?” sorusuna yanıt arandığı aşamadır.

Eğitim durumları düzenlenirken ve ders işlenirken belli aşamalar vardır. Bu aşamalar; hedeften haberdar etme, pekiştirme, ipucu, dönüt ve düzeltmelerdir. Bu aşamalar ders işlerken dersin verimliliğini artıran unsurlardır. Eğitim durumlarının düzenlenmesini Ulusavaş (2004:44-45) şu şekilde sıralamaktadır.

1. Eğitim durumları amaca göre olmalıdır, düzenlenmelidir.
2. Eğitim durumları öğrenciye göre olmalıdır.
3. Eğitim durumları ekonomik olmalıdır. Yani ucuza mal edilmesi, birden çok amaca hizmet etmesi ve istenmedik yan etkilerden arınık olması gerektiğidir.
4. Eğitim durumlarını, birbirini pekiştirecek biçimde örgütlemek gerekir.

Küçükahmet (1999:21) eğitim durumlarını, tanınan zaman diliminde içeriğin öğretiminde kullanılan her türlü etkinliği ve program uygulayıcıları için her türlü fırsatı kapsadığını belirtmektedir. Eğitim süreçleri kapsamında olan hususları şu şekilde sıralamaktadır: sınıf atmosferi, sınıf içi yönetim, öğretim kuramlarının sınıf atmosferinde kullanımı, öğretim, ilke, yöntem ve teknikler, görsel-işitsel araçlar vs. öğretim ortamında yer alan her husus eğitim durumları kapsamındadır.

Genel olarak eğitim durumlarının, programda öngörülen becerileri öğrenciye kazandırabilecek nitelikte olması, öğrenci ilgi ve yeteneklerine uygun olarak düzenlenmesi, yansıtıcı nitelikte olması, sınıf düzeyine uygun olması, bir etkinliğin birden fazla kazanıma hizmet etmesi, aktif öğretim stratejilerini ön planda tutması, öğrencilere ön bilgilerini kullanarak yeni öğrendiği kavramları yapılandırma fırsatı sunması, öğretmene esneklik sağlaması, süre ve olanaklar açısından uygulanabilir olması vb. gibi özellikleri taşıması gerekmektedir.

2.9. Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme ve değerlendirme kavramların eğitim öğretim faaliyetlerinde önem arz etmektedir. Ancak çoğu zaman birbiriyle karıştırılan iki kavram olmuştur. Tekin (2000:39); Ölçme işlemi, belli bir özelliğin ya da durumun gözlenip gözlem sonucunun sembollerle ve özellikle sayı sembolleriyle ifade edilmesi, değerlendirme işlemi ise, ölçümlerden bir anlam çıkarmak ve ölçülen nesnelere hakkında değer yargısına ulaşmak olarak tanımlanmaktadır.

Ölçme ve değerlendirme işlemi, amaçlara ne ölçüde ulaşıldığının belirlenmesine ilişkin çalışmalardır. Eğitimde ölçme ve değerlendirme kapsamında söz edilen ilkeler kapsamında düzenlenecek sınav durumlarının, bilişsel, duyuşsal ve devinsel düzeylerde belirlenen hedefleri ölçebilecek bir nitelikte olması gereklidir. Değerlendirme, kısaca “Ne kadar öğrettik?, Ne kadar öğrenme gerçekleşti?” sorusuna cevap verir (Şişman, 2007:16). Eğitim ve öğretim faaliyetleri ölçme ve değerlendirme yapılmadan ne ölçüde gerçekleştiğini ortaya koymadan bir anlama ifade etmez. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde kazandırılmaya çalışılan hedef kazanımların öğrencilerin edinim düzeylerini ölçme ve değerlendirme etkinlikleri aracılığıyla gerçekleştiririz. Yani ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, öğrencilere kazandırılması planlanan hedeflerin kazandırılma düzeylerinin tespiti ve varsa aksaklıkların belirlenmesine yönelik aktiviteleri içerir (Tan, Kayabaşı, Erdoğan, 2003:14).

Ölçme ve değerlendirme araçları geleneksel ve sürece dayalı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Geleneksel ölçme araçları genellikle sonuç odaklı olan ölçme araçlarıdır. Sürece dayalı ölçme araçları ise hem sonuca hem sürece odaklı olarak işlenen ölçme araçlarıdır. Günümüzde sürece dayalı ölçme araçlarının üzerinde daha çok durulmaktadır. Bu sebepleri arasında bireyin bir bütün olduğu ve hem sürecin hem de sonuçlara bakarak bir değerlendirme işlemi yapmanın daha doğru olduğudur. Ancak sürece dayalı ölçme çalışmaları yapılırken de tamamen geleneksel ölçme araçlarından da kopulduğu söylenemez.

Genel olarak ölçme-değerlendirme etkinliklerinin, öğrencilerin belirtilen kazanımları edinim düzeylerini belirtmesi, değerlendirme sürecinde öğrencileri aktif kılması, öğrencileri çok yönlü olarak değerlendirmesi, yanlış öğrenmeleri anında telafi imkanı sunması, öğrenci gelişim düzeylerine uygun olması, yıl boyu sürekli yapılan bir işlem

olması vb. gibi özellikleri taşıması gerekmektedir.

2.10. Programın Denenmesi

Program deneme sürecini Demirel (2002:166) üç aşamadan oluştuğunu vurgulamaktadır. Bu aşamalar; Planlama, Uygulama, Sonuç bölümleridir.

Planlama bölümünde, deneme amacının belirlenmesi, deneme sorularının hazırlanması, gerekli personel, bütçe, zaman vb. kaynakların planlanması, program tanıtımı için hizmet içi eğitim programının hazırlanması, formatör öğretmenlerinin belirlenmesi, bilgi toplama aşamaları ve yöntemlerinin belirlenmesi, örneklemelerin belirlenerek uygulama okulların seçilmesi, toplanan bilgilerin analiz ve rapor etme planlanmasının yapılması olarak belli aşamalardan oluşmaktadır.

Uygulama bölümünde, önceden yapılan planlar doğrultusunda toplanan bilgiler ve periyodik raporların analiz edilerek değerlendirilmesi aşamasıdır.

Sonuç bölümünde, program uygulaması tamamlandıktan sonra program denemesinin son raporu hazırlanarak, bu rapora göre gerekli düzeltmeler yapılarak gerekli üst kurullara iletme aşamasıdır. Çıkan bu sonuçlara göre programın yeniden gözden geçirilmesine olanak sağlamakta, program hakkında tutarlı bilgilere ulaşmayı sağlamaktadır.

2.11. Program Değerlendirme Amaç ve Önemi

Eğitim, bireyin davranışlarında istedik değişiklik oluşturma süreci ise, değerlendirme de, bu türden davranış değişmelerinin, daha önce belirlenen ölçütlerin ışığında oluşup oluşmadığını ortaya çıkarma sürecidir (Bilen, 1999:13)

Bloom ve arkadaşları, öğretim ve değerlendirmenin, istedik davranışın oluşmasında eğitim sürecinin ayrılmaz iki unsuru olduğunu belirterek bu gerçeği dile getirmekte, değerlendirme olmadan öğretimin durumu hakkında karar vermenin olanaksızlığını ortaya koymakta ve değerlendirmenin fonksiyonunu, hedefle belirlenen değişmelerin olup olmadığını, olmuşsa gerçekleşme derecesini belirleyen kanıtların toplanması olarak belirtmektedirler (Bloom ve ark., 1971:6 akt. Bilen, 1999:14)

Bu görüşe katılan Tyler, değerlendirmeyi bireylerin hedeflerle belirlenmiş istedik

değişmelere ulaşıp ulaşmadıklarının saptanması diye tanımlamakta ve değerlendirmenin hizmetlerini beş madde halinde toplamaktadır. Bunlar;

- ✓ Eğitim kurumlarının etkililiğinin devri yoklanması,
- ✓ Denencelerin sınaması,
- ✓ Öğrencilere rehberlik etmede yararlanılacak verilerin elde edilmesi,
- ✓ Okul görevleri için güven ve insan ilişkilerinde temel oluşturacak güvenilir bilgi sağlanmasıdır (Tyler, 1950)

Program değerlendirme süreci temel belli işlemlerden oluşmaktadır. Bu işlemleri şunlardır (Kaya, 1997:59):

- ✓ Anlamın kesinleştirilmesi,
- ✓ Amacın belirlenmesi,
- ✓ Anahtar tarafların belirlenmesi,
- ✓ Olanakların ve engellerin belirlenmesi,
- ✓ Yanıt aranacak soruların belirlenmesi,
- ✓ Tasarımın kesinleştirilmesi,
- ✓ Verilerin toplanması,
- ✓ Verilerin çözümlenmesi,
- ✓ Sonuçların yorumlanması ve ilgililere bildirilmesi işlemleridir.

2.12. Program Değerlendirme Yaklaşımları

Program değerlendirme yaklaşımları Ertürk'e göre altı ana grupta incelenmektedir. Bunlar;

- i. Program tasarısına bakarak,
- ii. Ortama (gizil ve muhtemel uyarıcılar düzenine) bakarak,
- iii. Başarıya bakarak,
- iv. Erişiye bakarak,
- v. Öğrenmeye bakarak
- vi. Ürüne bakarak yapılacak değerlendirmeler olarak gruplanmıştır (Ertürk, 1975:114-115).

Değerlendirme yaklaşımları içinde en çok kullanılan hem sürece hem de ürüne bakarak kullanılan değerlendirme yaklaşımlarıdır. Program değerlendirme yaklaşımları yanında kullanılan ve son yıllarda önem kazanan modeller bulunmaktadır. Bunlar;

- *Hedefe Dayalı Değerlendirme Modeli
- *Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli
- *Probus'un Farklar Yaklaşımı İle Değerlendirme Modeli
- *Stake'in Uygunluk-Olasılık Modeli

*Stufflebeam'in Bağlam, Girdi-Süreç ve Ürün Modeli olarak belli başlı modeller vardır. Program değerlendirme modelleri, programı belli süreçlerden geçtiğini, bu nedenle alt kategoriler altında incelemiştir. Modeller arasında farklılıklar olmasına rağmen benzerliklerde bulunmaktadır.

Program geliştirme çalışmaları sürekli devam eden bir süreçtir. Görgen (2012:17) programa süreklilik kazandırmak ve yaygınlaştırmak için programın değerlendirme sonuçlarına göre mevcut programlarda değişiklikler ve düzeltmelere gidilmesi ve ülke geneline yaygınlaştırılması araştırma-geliştirme (AR-GE) çalışmaları ile mümkün olduğunu vurgulamaktadır (Şeker ve diğerleri, 2012)

2.13. Milli Eğitim Bakanlığı Fen Programları Tarihçesi

FBDÖP'na bakıldığı zaman Cumhuriyet'ten günümüze sürekli gelişme ve değişmelerin olduğu görülmüştür. FBDÖP'nın 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 2000, 2004 ve 2013 yıllarında geliştirildiği görülmektedir. 1924 FBDÖP 'ı hariç diğer yıllarda geliştirilen programlarda Fen Bilimleri Dersinin genel hedeflerinin bulunduğu gözlemlenmiştir. 1924, 1926, 1936, 1948 programlarında da hedeflerin belirlenmesinde hedef belirleme ilkelerine pek uyulmadığı, içeriğin program geliştirme ve değerlendirme ilkelerine uygun olarak düzenlenmediği, eğitim durumları boyutunda programlarda hiç yer alamadığı, ancak programda öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri ile araç-gereçlerin programda kısmen yer aldığı, 1968, 2000 ve 2004 ilköğretim 1. Kademe Fen ve Teknoloji Ders Programlarında ise diğer programlardan farklı olarak hedeflerin davranışsal ifadelerinin yazıldığı görülmüştür (Cerlet, 2010).

2.13. Milli Eğitim Bakanlığı 2013 Fen Programları

2000’li yıllara gelindiğinde fen programının yenilenmesi yönünde ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Fen Bilgisi öğretim programının olumlu ve olumsuz yönleri masaya yatırılmış ve yeni programın geliştirilmesinde bunlar dikkate alınmıştır. 2005 yılına gelindiğinde Fen Bilgisi öğretim programına teknoloji kavramı da eklenerek dersin yeni adı Fen ve Teknoloji olarak değiştirilmiş ve haftalık ders süresi üç saatten dört saate çıkartılmıştır (MEB, 2005). 2013 yılına gelindiğinde ise programın çağın koşulları ve bilimsel gelişmeler doğrultusunda yeniden geliştirilmesi gereksinimi duyulmuş ve yapılan çeşitli değişikliklerle birlikte dersin ismi de Fen Bilimleri olarak yenilenmiştir.

Birçok alandaki gelişmelerle birlikte fen alanındaki gelişmeler de nitelikli insan yetiştirmede etkilidir. Bu gelişmelerle birlikte ülkeler arasında politika farklılaşması olmakta ve insanların yaşam biçimleri etkilenmektedir. Bireylerin bu ortamlarda araştırmaları, sorgulamaları ve gerekli çözüm yollarını üretebilmeleri için bilimsel sorunlardan haberdar olmaları gerekmektedir ki ancak bu şekilde ülkelere faydalı olabilsinler. Bu ise çağdaş eğitim programlarının geliştirilmesi ve çağın beklentilerine cevap verebilecek düzeye getirilmesi ile mümkün olacaktır (Varış, 1996).

FBDÖP’nin tarihçesine bakıldığında program geliştirme ilkelerine uygun olarak en önemli değişikliklerin 2005 ve 2013 yıllarına ait programlarda olduğu görülmektedir. Ancak 2005 programı uygulamalar sonucunda elde edilen dönütlerde yola çıkılarak revize edilmiş ve Fen programı 2013 yılında yeniden geliştirilmiştir

2013 yılında geliştirilerek uygulamaya koyulan FBDÖP’nin kazanımlarına bakıldığı zaman daha önceki yıllarda geliştirilen programlara göre ciddi anlamda azalmaya gidildiği görülmüştür. Kazanım sayılarına sınıflara göre bakıldığında; 5. sınıfta 44, 6. sınıfta 52, 7. ve 8. sınıfta 78 kazanım şeklinde belirlendiği görülmektedir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça kazanım sayılarının da buna paralel olarak arttığı dikkat çekmektedir (MEB, 2013c).

2013 yılında geliştirilerek uygulamaya koyulan FBDÖP’nin içeriğine bakıldığı zaman daha önceki yıllarda geliştirilen programlara göre konu alanlarında yer yer değişikliklerin olduğu ve sıralamalarda farklılıkların olduğu gözlemlenmektedir. Konu alanlarının tümüne ayrılan toplam sürenin 576 saat olduğu görülmektedir (MEB, 2013d).

2013 yılında geliştirilerek uygulamaya koyulan FBDÖP'nin eğitim durumlarına bakıldığı zaman daha önceki yıllarda geliştirilen programlara göre bir önceki programda olduğu gibi yapılandırmacı yaklaşım kullanılmıştır. Ancak 2013 programında araştırma ve sorgulamaya dayalı, informal öğrenmeler özellikle vurgulanmıştır. 2013 FBDÖP'da bütüncül bir bakış açısı ile öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu, sürece aktif katıldığı, bilgiyi zihninde yapılandırmaya imkan sağlayan "araştırma-sorgulamaya" dayalı öğrenme stratejisinin benimsendiği görülmektedir (MEB, 2013e). Bu noktada dikkat çeken kısımlar, öğrencinin bilgiye ulaşma isteğini arttıran ve ona heyecan verecek olan araştırma-sorgulamaya dayalı öğrenme stratejisine ağırlık verildiği, öğretmenin öğrenciyi cesaretlendiren ve ona fen bilimlerinin değerlerini, önemini kavratan bir rehber olması gerekliliğidir. Ayrıca akran destekli ve işbirlikli öğrenmenin öneminin de vurgulandığı dikkat çekmektedir. Öğrenme-öğretme süreci incelendiğinde, öğrencinin aktif, öğretmenin rehber konumunda olması gerektiği belirtildiği görülmektedir. Öğrenme ortamlarının düzenlenmesi ve öğrenmenin kalıcı olması için seçilecek stratejilerin değişiklikler gösterebileceği belirtilmektedir. 2013 öğretim programında bu stratejilerin daha çok araştırma-sorgulamaya dayalı öğrenme stratejisine göre tasarlanmasının altı çizilmektedir. 2013 öğretim programında öğrenme-öğretme sürecinde özellikle informal öğrenmelerin kullanılmasının tavsiye edildiği, öğrenmenin sınıf dışına doğal ortamlara taşınmasının gerektiği ve yaşanan süreçlerle ilgili argümanlar öğretmenin öneminin üzerinde durulduğu dikkat çekmektedir (MEB, 2013f).

2013 yılında geliştirilerek uygulamaya koyulan FBDÖP'nin ölçme ve değerlendirme etkinliklerine bakıldığı zaman daha önceki yıllarda geliştirilen programlara göre geleneksel ölçme araçlarının vazgeçilmesi gerektiği ve alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının kullanılmasının önemi üzerinde özellikle durulmuştur. Programda öğrencilerin süreç içinde izlenmesi, yönlendirilmesi, öğrenme eksikliklerin belirlenerek giderilmesi, anlamlı ve kalıcı öğrenmenin desteklenmesi, amacıyla sürekli geri bildirim sağlanmırsa yönelik bir ölçme-değerlendirme anlayışı benimsenmiştir. Ölçme-değerlendirme etkinliklerinin sonucunda elde edilen sayısal değerlerin anlam kazanabilmesi, öğrencinin gelişiminin izlenmesi ve bu gelişime bağlı olarak öğrencinin yönlendirilmesi programda önemsenen ilkeler arasında yer almıştır. Ölçme-değerlendirme esas alınan bakış açısı, ürün kadar sürecin de değerlendirildiği bir ölçme

anlayışına dayanmaktadır. Bu nedenle, sürecin sonunda öğrencinin ortaya koyduğu öğrenme ürünü ile birlikte gösterdiği performansın da değerlendirilmesi önerilmektedir. Programda geleneksel ölçme araçlarından elde edilen sayısal verilerin tek başına anlam ifade etmediğinden yola çıkılarak, tamamlayıcı ölçme araç ve tekniklerinin kullanılması önerilmektedir. Bu araç ve teknikler, öğrencilere bilgi, beceri, duyuş ve diğer performanslarını sergileyebilecekleri çoklu fırsatlar sunacaktır. Tamamlayıcı ölçme araç ve tekniklerinin kullanımı ile birlikte sürece dönük değerlendirme yaklaşımına önem verilerek öğrencinin kendini ve akranını değerlendirme şansı bulduğu öz ve akran değerlendirme yaklaşımları benimsenmiştir. Ayrıca öğrencilerin öğrenme süreci ve bu süreç sonundaki performanslarını izlemek ve değerlendirmek için teknolojiden faydalanılır (MEB, 2013g).

Fen Bilimler Dersi Öğretim Programına ilişkin önemli değişikliklerin olduğu 2005 ve 2013 fen programları karşılaştırıldığında programdaki kazanım sayılarındaki azalmanın programın uygulamasında öğretmene ciddi kolaylık sağlayacağı ve sürecin uygulanmasını kolaylaştıracağı düşünülmektedir. Ancak 2013 fen programına bakıldığı zaman kazanım sayılarının programdaki ders saatine göre kazandırılmasının zor olduğu söylenebilir. 2005 programında Fen ve Teknoloji olarak adlandırılan program 2013 programında Fen bilimleri olarak yer almaktadır. Programda revizeye gidilmiş ve bunun sebebinin sürekli değişen ve gelişen teknolojinin olabileceği düşünülmektedir. Programda konu alanında ve ders saatinde bir değişikliğe gidilmemiş ancak haftalık ders saatinin 3'ten 4'e çıkarıldığı görülmektedir. 2005 ve 2013 fen programlarında alternatif ölçme değerlendirme yaklaşımları ikisinde vurgulanmıştır. Bu araç ve teknikler, öğrencilere bilgi, beceri, duyuş ve diğer performanslarını sergileyebilecekleri çoklu fırsatlar sunacağından tercih sebebi olduğu vurgusu yapılmıştır. Ancak programdaki yoğunluk bunun yapılması ve uygulamada zorlukların yaşadığı görülmemektedir.

2.14. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ile ilgili yurtdışında ve yurtiçinde yapılan araştırmalar literatür taranarak araştırmayı destekleyen, araştırmının önemi ortaya koyan çalışmalara kronolojik olarak yer verilmiştir.

2.14.1. Yurtdışı İlgili Araştırmalar

Tsai (1999) çalışmasında Tayvan'da lise öğrencilerini incelemiştir. Deney grubunda fen teknoloji toplum yaklaşımıyla, kontrol grubunda ise dersler geleneksel yöntemle işlenmiştir. Çalışma sekiz ayda tamamlanmış olup deney grubundaki öğrencilerin bilimin yapıcı merkezli bilgi kuramı görüşüne hakim oldukları görülmüştür (akt. Erşahan, 2007).

Cheung ve Wong (2002) öğretmenlerin alternatif öğretim programı tasarımları hakkında 648 öğretmenden 30 maddelik bir envanter yardımıyla veri toplayarak incelemişlerdir. Bu envanter öğretmenlerin beş müfredat yönelimini (akademik, bilişsel süreçler, sosyal yeniden yapılandırma, insani ve teknolojik) ölçmek için tasarlanmıştır. Çalışmasında testin geçerlik güvenirlik analizlerini de gerçekleştiren araştırmacılar deneyimli öğretmenlerin akademik yönelime sahip oldukları ve dil öğretmenlerinin fen öğretmenlerinden müfredat konusunda daha gerçekçi olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Holmes (2004), kolej (fakülte) öğretmcilerinin fen öğretimi yönelimlerini bulmak için karşılaştırmalı durum çalışması kullanmıştır. Öğretme ve sınıf öğrenme ortamları hakkında eğitimsel kavramlar ideal öğretim yönelimlerinin sınıf uygulama gerçekliğine uyduğunu belirlemek için incelenmiştir. Öğretim görevlilerinin her biri sekiz ders (giriş ve üst seviyelerde) boyunca gözlenmiştir. Katılımcılarla onların öğretim ve öğrenme kavramlarına odaklı açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Veri kaynağı olarak formal kayıtlı görüşmeler, informal görüşmeler, alan notları ve gözlemleri ve ders dokümanları kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama süreci 2004 bahar semestri boyunca devam etmiş ve semestr sonunda tamamlanmıştır.

Flowers, Browder, Spooner ve Delzell (2005), 5 değişik eyaletten katılan 983 öğretmenle yapmış oldukları araştırmalarında, öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkındaki algılarını tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırma

sonucuna göre, öğretmenlerin çoğu okulda bu uygulamaların yapılması fikrinde olmakla birlikte, alternatif ölçme ve değerlendirmenin eğitimsel faydaları konusunda aynı fikirde değildir. Öğretmenler alternatif ölçme ve değerlendirmenin en önemli etkisinin kağıt işi ve zamanın artması olduğunu söylemişlerdir. Aksine bunun okulun sorumluluğunda olduğunu belirttiklerinde pek çok öğretmen alternatif ölçme ve değerlendirmenin olumlu etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte araştırmacılar test yaklaşımın ve alternatif ölçme ve değerlendirmenin pozitif etkisinde anlamlı farklılıklar bulmuşlardır.

Gado (2005), iki farklı ölçek (22 maddelik RSAS, Thompson ve Shrigley, 1986; 20 maddelik STIPS, Jones ve Harty, 1978) ve açık uçlu sorulardan (5 madde) oluşan ölçme araçlarıyla 300 öğretmenin geleneksel ve sorgulamaya dayalı öğretimle ilgili tutumlarını incelemiştir. Öğretmenlerin hem geleneksel öğretime hem de sorgulamaya dayalı öğretime yönelik düşük tutumlara sahip olduklarını bulmuştur. Sorgulamaya dayalı öğretime yönelik düşük tutumunun boyutları olarak; fen araç gereçlerini kullanma, zaman (feni öğretmek ve hazırlanmak için gerekli zaman), gereksinimler (öğrencilerin fen için sahip olması gerekenler) açıklanmıştır.

Brown ve Melear (2006), dokuz üniversitenin ortaklaşa yürüttüğü geniş çaplı bir projenin araştırmaya dayalı öğretimle ilgili fen öğretmenlerinin inanış ve uygulamalarını ortaya koymaya çalışmışlardır. Bu iki araştırmacı, öğretmen adaylarına özgün araştırma deneyimi sağlamak için düzenlenmiş bir dersi tamamladıktan sonra öğretmenlerin yetiştirilişleri, inanışları ve sınıf uygulamaları arasındaki ilişkiyi analiz etmişlerdir. TPPI (Teacher Pedagogical Philosophy Interview, Richardson ve Simmons, 1994) ve STAM (Science Teacher Analysis Matrix, Gallagher ve Parker, 1995) yardımıyla öğretmenlerin ilettikleri inanışlar ve sınıf uygulamaları arasındaki bağlantı çözümlenmiştir. Görüşme ve gözlem verilerin arasındaki tutarsızlıklar beklenmemesine rağmen, öğretmenlerin yarısı kadarı sınıflarında uygulamalarında, görüşmelerde iddia etiklerinden daha öğretmen merkezli bir çizgide oldukları ortaya konulmuştur. Araştırmalarındaki amaç araştırmaya dayalı deneyimlerle öğretmen hazırlama arasındaki bağlantıyı, fen bilgisi öğretmenlerinin bilimsel araştırma hakkındaki inanışlarını ve onların öğretimlerinde bilimsel araştırmayı kullanım durumlarını incelemektir. Hem nitel hem de nicel yöntemler kullanmışlardır.

Cheng (2006), fen bilgisi öğretmenlerinin alternatif değerlendirme uygulamaları hakkındaki algılamaları, profesyonel olarak öğretmenin gelişimi için öneriler başlıklı

araştırmasında son sınıf fen bilgisi öğretmenlerinin, sınıflarında alternatif değerlendirmeye yönelik ödevlerinin uygulanmasına dair görüşlerini incelemiş, öğretmenlerin profesyonel bir şekilde gelişebilmeleri için gerekli olan ihtiyaçlarını tespit etmiştir. Hong Kong 'da 4 ilköğretim okulunda görev yapan 8 son sınıf öğretmeniyle 40 dakika görüşme yapılmıştır. Öğretmenlere bu görüşme sırasında genelde kullandıkları değerlendirme yönteminin ne olduğu, sonuçlarında neler elde ettiklerini, yeni yöntemleri uygulama kararını neye göre aldıklarını, yeni yöntemler hakkında ne düşündüklerini, ne tür yardıma ihtiyaç duydukları şeklinde sorular sorulmuştur. Öğretmenlerin alternatif değerlendirme çeşitleri ve uygulanması konusunda çelişkilere düştükleri, fakat öğrencilerin iyi öğrenmesi için değerlendirmenin önemli olduğunu söylediklerini belirtmiştir

Chang C. Y., Hsiao ve Chang Y. H. (2010), öğrencilerin öğrenme ortamı tercihlerini; öğretim yaklaşımının öğrencilerin başarıları ve tutumları üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmada öğrencilerin, öğrenci ve öğretmen merkezli ortamları sadece öğretmen merkezli ortama tercih ettiği ve kendi tercihlerine uygun öğrenme ortamlarındaki tutumlarının olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.14.2. Yurtiçi İlgili Araştırmalar

Gömleksiz ve Bulut (2006), “Yeni Fen ve Teknoloji Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri” çalışmasında çalışmanın amacını Yeni İlköğretim Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretim Programına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek olarak ortaya koymuşlardır. Bu amaçla 32 maddeden oluşan Likert tipi Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı Ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, yeni ilköğretim birinci kademe Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının uygulandığı İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Van, Hatay, Samsun ve Bolu ilindeki 64 deneme okulunda görev yapan toplam 383 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler sınıf, cinsiyet, kıdem ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, programda öngörülen kazanımlar, kapsam, eğitim durumu ve değerlendirmenin uygulamada “çok” düzeyinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, sınıf, cinsiyet, kıdem ve eğitim düzeyi değişkeni bakımından öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkmamıştır.

Bayrak ve Erden (2007), “Fen Bilgisi Öğretim Programının Değerlendirilmesi”

araştırmalarında, 2001-2002 öğretim yılında uygulamaya konulan İlköğretim Okulları ikinci kademe Fen Bilgisi Dersi Öğretim Programının yeterliliğinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada program, genel özellikler, amaçlar, kapsam, işleyiş ve değerlendirme boyutlarında tarama modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın evrenini, İstanbul ilindeki resmi ilköğretim okullarının ikinci kademesinde görevli Fen Bilgisi öğretmenleri, örneklemini ise, bu okullardan eş olasılıkla seçilen 80 öğretmen oluşturmuştur. Anket ile elde edilen veriler analiz edilirken, frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır. Araştırma sonucunda; programın tüm boyutlarında bazı aksaklıklar olduğu sonucuna varılmıştır.

Gömlüksiz ve Bulut (2007), “Yeni Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi” Bu araştırmanın amacı, öğretmen görüşlerine dayalı olarak yeni ilköğretim Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı'nın uygulamadaki etkililiğini belirlemektir. Bu amaçla 32 maddeden oluşan Likert tipi Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı Ölçeği geliştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, yeni ilköğretim birinci kademe Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı'nın uygulandığı İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Van, Hatay, Samsun ve Bolu ilindeki 64 deneme okulunda görev yapan toplam 383 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, il ve sınıf mevcudu değişkenlerine göre karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, programda öngörülen kazanımlar, kapsam, eğitim durumu ve değerlendirmenin uygulamada “çok” düzeyinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, il değişkeni bakımından öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılık ortaya çıkarken, sınıf mevcudu değişkenine göre ise çıkmamıştır.

Çengelci (2008) “İlköğretim 6. Ve 7. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri” çalışmasında öğretmenlerin görüşleri çeşitli değişkenler açısından ele alınmış ve Fen ve Teknoloji Dersi öğretmenlerinin programa ilişkin görüşlerinin genel olarak olumlu yönde olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanında, içerik açısından diğer derslerle bütünlük ve paralelliğin yeterince sağlanmadığı, bireysel farklılıkların maksimum ölçüde dikkate alınmadığı yönünde bulgular araştırma sonuçları doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, öğretme-öğrenme sürecinde etkinlikler için ders saatinin yeterli olmadığını, ölçme-değerlendirme yaklaşımlarında aynı şekilde zaman ve materyal sıkıntısı yaşandığını ve ölçme-değerlendirme araçlarının maddi yükü artırdığını belirtmişlerdir. Öğretme-öğrenme ve değerlendirme sürecine ilişkin olarak hizmet içi eğitime katılan ve bu eğitimden yararlandığını düşünen

öğretmenlerin hizmet içi eğitimden yararlanmadığını düşünen öğretmenlere oranla daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür.

Demirbaş (2008), “İlköğretim 6. Sınıf Fen Ve Teknoloji Ders Kitaplarının Belirli Değişkenler Bakımından İncelenmesi” çalışmasında öğretim programlarının etkili bir biçimde devamının sağlanmasında önemli bir yere sahip olan ders kitaplarının iyi bir biçimde organize edilmesi gerekliliğinden yola çıkarak öğretmen ve öğrencilerin ilk başvuru kaynağı olan 2003-2004 öğretim yılından itibaren ücretsiz olarak dağıtımı yapılan ders kitaplarını incelemiştir. Bu amaçla araştırmada, uygulamadaki ilköğretim 6.sınıf fen ve teknoloji ders kitaplarının genel olarak değerlendirilmesi; öğretmen, öğretmen adayları ve ilköğretim öğrencileri bakımından yapılmıştır. Ders kitapları hakkındaki görüşler “İçerik Seçimi ve Düzenlenmesi”, “Öğrenme ve Öğretme Süreçleri”, “Değerlendirme”, “Bilimsel İçerik” alt başlıkları altında incelenmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin görüşleri incelendiğinde, genel olarak ilköğretim 6.sınıf fen ve teknoloji ders kitaplarının belirlenen kriterleri sağladığı görülmektedir.

Çiftçioğlu (2009), “İlköğretim Beşinci Sınıf Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” çalışmasında programı incelemiş ve araştırmada programın boyutlarını çeşitli değişkenleri açısından ele almıştır. Öğretmenlerin programdaki kazanımlara, içeriğe, eğitim durumlarına ve ölçme-değerlendirmeye yönelik görüşleri arasında internetten yararlanabilme durumlarına göre ve görev yaptıkları yerleşim birimine göre anlamlı farklar bulunmuştur. Ayrıca, programın geneline yönelik görüşleri arasında görev yaptıkları ilçelere göre, içeriğe yönelik görüşleri arasında cinsiyetlerine göre eğitim durumlarına, sınav durumlarına ve programın geneline yönelik görüşleri arasında yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Ekici (2009), “Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretmen Adaylarının Fen Öğretimi Yönelimleri” doktora çalışmasında, çalışmanın amacını Fen ve Teknoloji Dersi Öğretmen Adaylarının fen öğretimi ile ilgili bilgi ve inanışlarını, öğretim programı, öğrencilerin öğrenmeleri, öğretim yöntemleri ile ölçme ve değerlendirme bağlamında incelemek ve öğretmen adaylarının öğrenme-öğretme ortamlarındaki davranışlarını ve öğretimsel kararlarını etkileyecek bilgi ve inanışları (öğrenme-öğretme kavramları veya öğretim yönelimleri) araştırmak olarak belirlemiştir. Araştırma bulguları sonucunda öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri arttıkça yapılandırıcılığa yaklaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kurt (2009), “1968-2004 Yılları Arasında Uygulanan Fen Öğretimi Programlarında Öğrencinin Kazanması İstenilen Özellikler ve Düzeyleri” araştırmasında ilköğretim 1. Kademedeki fen öğretimi ile ilgili okutulan derse ait öğretim programlarında yer alan öğrenciye kazandırılmak istenen özelliklerin ve düzeylerinin tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmacı araştırma sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır.

1. Ülkemizde 1968-2004 yılları arasında 1968 fen ve tabiat bilgisi dersi öğretim programı, 1989 fen bilgisi dersi öğretim programı, 1992 fen bilgisi dersi öğretim programı, 2000 fen bilgisi dersi öğretim programı, 2004 fen ve teknoloji dersi öğretim programı olmak üzere 5 (beş) adet fen öğretim programının geliştirilerek uygulamaya konduğu tespit edilmiştir.

2. 1968 fen ve tabiat bilgileri dersinin 1969 ve 1971 yıllarında düzeltmeye uğradığı tespit edilmiştir. 1968 ve 1989 programlarının ise birbiri ile aynı olduğu, sadece bir iki konu düzeltmesinin yapıldığı görülmüştür.

3. 1968 fen ve tabiat bilgisi dersi öğretim programı ve 1989 fen bilgisi dersi öğretim programında dersin genel amaçları ve ders ile ilgili genel açıklamaların bulunduğu, özel hedeflerin ise programda yer almadığı; fakat öğrenciye kazandırılmak istenen özelliklerin konu başlığı biçiminde ifade edildiği tespit edilmiştir.

4. 1992 fen bilgisi dersi öğretim programında yer alan hedeflerin kısmen Sönmez (2001)'in hedef yazma kriterlerine uygun olduğu, programda duyuşsal ve psikomotor hedef olmadığı tespit edilmiştir.

5. 2000 fen bilgisi dersi öğretim programının yapılandırmacılık felsefesi baz alınarak hazırlanmaya başladığı; fakat hedeflerin bu felsefeden uzak davranışçı felsefe esasına göre hazırlanmış olduğu, kazanımların kısmen kazanımları değerlendirme için hazırlanan ölçüğe uygun olduğu görülmüştür.

6. 2004 fen ve teknoloji dersi öğretim programı kazanımlarının yapılandırmacılık felsefesi ile büyük oranda uyumlu olduğu ve kazanımların hazırlanan ölçüğe de uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Cerlet (2010), “Cumhuriyetten Günümüze İlkokul (İlköğretim 1. Kademe) Fen ve Teknoloji Dersi Programlarındaki Değişme ve Gelişmeler” araştırmasında Cumhuriyet Döneminden Günümüze kadar uygulanan 1924, 1926, 1936, 1948, 1968 İlkokul II. Devre; 2000, 2004 İlköğretim I. kademe (4. ve 5. Sınıf) Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim

Programlarını, çağdaş program geliştirme ilkelerine göre değerlendirmeyi amaçlamış; Araştırmada, 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 2000 ve 2004'te uygulamaya konulan Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programları hedef ve davranışlar, içerik, eğitim durumları ve sınav durumları işlemlerinin kurguları açısından değerlendirmiş ve araştırmada kullanılan veriler Milli Eğitim Bakanlığı'nın 1924–2004 yılları arasındaki ilköğretim programları, fen ve teknoloji ders programları ve ilgili dokümanlar aracılığıyla toplamıştır. Araştırmacı araştırmacının teorik temellerini oluşturabilmek için eğitim programları, program geliştirme ölçütleri, ilköğretim ders programları incelemiştir.

Araştırma sonunda; 1924 Programı haricinde 1926, 1936, 1948, 1968, 2000 ve 2004 Programlarında Fen ve Teknoloji dersinin genel hedeflerinin bulunduğu gözlenmiştir. Programlarda hedef saptamada uyulması gerekli ilkelere tam uyulmadığı; içeriğin program değerlendirme ilkelerine uygun olarak düzenlenmediği (1968, 2000 ve 2004 programları hariç), eğitim durumları öğesinin programlarda hiç yer almadığı, fakat eğitim durumları içerisinde yer alan öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri ile araç-gereçlerin programlarda kısmen yer aldığı, sınav durumları içinde her konunun sonunda ölçme ve değerlendirmenin yer almadığı ancak değerlendirme çalışmaları adı altında fen ve teknoloji dersinin değerlendirilmesinin önemi belirtilmiş; 1968, 2000 ve 2004 İlköğretim I. Kademe Fen ve Teknoloji Ders Programlarında ise diğer programlardan farklı olarak hedeflerin davranışsal ifadelerinin yazıldığı bulguları elde edilmiştir.

Tosun ve Çevik (2011), “Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Ders Programı Hakkındaki Görüşleri” Bu çalışmada, Fen Bilgisi Öğretmenliği ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Ders Programı hakkında var olan bilgilerini ortaya çıkarmak ve Fen ve Teknoloji ders programına ilişkin görüşlerini almak amaçlanmıştır. Bu araştırmanın örneklemini Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi 2008-2009 eğitim öğretim yılı bahar dönemi Fen Bilgisi Öğretmenliği ikinci sınıf (30 kişi) ve dördüncü sınıf (30 kişi) öğrencileri oluşturmuştur. Öğrencilere araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu uygulanmış ve Fen ve Teknoloji Ders Programı'nda gördükleri eksik yönleri belirlemeleri ve bu eksik yönlere çözüm önerileri geliştirmeleri hususunda bir araştırma ödevi verilmiştir. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Görüşme formu verilerine göre, Fen Bilgisi Öğretmenliği 2. sınıf öğrencilerinin program hakkındaki bilgileri daha teorik ifadeleri (kitabi bilgiler) içerirken; Fen Bilgisi

Öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin bilgilerini daha çok uygulama (okul yaşantıları) ile ilişkilendirerek açıkladıkları görülmüştür. Programdaki eksiklikler hakkındaki görüşlerine bakıldığında ise daha çok uygulamada sıkıntılar yaşandığını belirterek çözüm önerileri geliştirmişlerdir.

Yeşilyurt (2012), “Fen Ve Teknoloji Dersinde Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Ve Karşılaşılan Güçlükler” çalışmada Nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin Fen ve Teknoloji dersinde öğrencilerin akademik başarısını ölçme ve değerlendirmede kullandıkları yöntemleri ve bu yöntemleri kullanırken karşılaştıkları güçlükleri belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2009-2010 akademik yılında Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Kahramanmaraş, Malatya, Şanlıurfa il merkezinde görev yapan 54 Fen ve Teknoloji öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacının hazırladığı yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin en fazla geleneksel yöntemlerden yazılı sınav, tamamlama-boşluk doldurma, çoktan seçmeli, doğru-yanlış türü ve eşleştirme sorularını; tamamlayıcı yöntemlerden ise performansa dayalı işlemler, projeler ve ürün seçki dosyasını kullandıkları belirlenmiştir. Yazılı sınav türünde öğrencilerin bildiklerini ifade edememeleri, tamamlama sorularında öğrencinin akıllarına geleni yazmaları, çoktan seçmeli, doğru yanlış ve eşleştirme sorularında ise öğrencilerin şansla doğru cevabı bulmaları gibi sorunların olduğu tespit edilmiştir. Performansa dayalı işlemler ve proje yöntemindeyse öğretmenler öğrencilerin ödevleri internetten hazır alma, ailelerden fazla yardım görme ve özgün bir ürün ortaya koyamama sorunuyla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analiziyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma 2013 yılında yenilenen İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Öğretmen görüşlerine göre belirlenmesinin amaçlandığı durumu saptamaya yönelik bir araştırmadır. Bu nedenle araştırmanın modeli betimsel yöntemlerden olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama Modelleri geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde var olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 1994: 77).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılında Muğla İlinde görev yapan İlkokul 3.ve 4. Sınıf dersine giren Sınıf Öğretmenleri ve Ortaokul 5,6,7 ve 8. Sınıflar dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme ise 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılında Muğla iline bağlı Menteşe (59), Kavaklıdere (15), Yatağan (45), Ula (6), Marmaris (19) ve Köyceğiz (7) ilçelerinde görev yapan İlkokul 3.ve 4. Sınıf dersine giren Sınıf Öğretmenleri ve

Ortaokul 5,6,7 ve 8. Sınıflar dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenlerinden oluşan toplam 151 öğretmenden oluşmaktadır.

Tablo 3.1.

Örneklemdaki öğretmenlerin demografik özellikleri

Değişkenler		f	%	Toplam Öğretmen Sayısı
Cinsiyet	Kadın	94	62,3	151
	Erkek	57	37,7	
İlçe	Menteşe	59	39,1	151
	Marmaris	19	12,6	
	Köyceğiz	7	4,6	
	Kavaklıdere	15	9,9	
	Ula	6	4,0	
	Yatağan	45	29,8	
Kıdem Yılı	0-5	11	7,3	151
	6-10	19	12,6	
	11-15	40	26,5	
	16-20	28	18,5	
	21-Üzeri	53	35,1	
Eğitim Durumu	Önlisans	27	17,9	151
	Lisans	106	70,2	
	Yüksek Lisans	17	11,3	
	Doktora	1	0,7	
Mezun olunan Program	Öğretmen Okulu	1	0,7	151
	Eğitim Enstitüsü	10	6,6	
	Eğitim Önlisans/İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu	25	16,6	
	Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği	55	36,4	

	Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği	34	22,5	
	Diğer	26	17,2	
2013 Fen Programından Haberdar mı?	Evet	147	97,4	151
	Hayır	4	2,6	
Okulun Bulunduğu Yer	Kırsal Alan	28	18,5	151
	İlçe Merkezi	123	81,5	
Okulun Fiziki Ortam Yeterliği	Yetersiz	28	18,5	151
	Az Yeterli	48	31,8	
	Yeterli	70	46,4	
	Çok Yeterli	5	3,3	

Araştırmanın örnekleme ilişkin demografik bilgiler tablosu incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmen sayısının 151 Fen Bilimler ve Sınıf Öğretmeninden oluştuğu görülmektedir. Örneklem grubundaki öğretmenlerin %62,3 (94) kadın öğretmen ve 37,7 (57) erkek öğretmen oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ilçeye göre dağılımlarına bakıldığında; Menteşe %39,1(59), Marmaris %12,6(19), Köyceğiz %4,6(7), Kavaklıdere %9,9(15), Ula %4,0(6), Yatağan %29,8(45) oluştuğu en fazla katılımcının Merkez İlçeden Menteşe ilçesinden olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kıdem yıllarına bakıldığında; 0-5 yıl %7,3(11), 6-10 yıl %12,6(19), 11-15 yıl %26,5(40), 16-20 yıl %18,5(28), 21-üzeri yıl 35,1(53) oluştuğu ve öğretmenlerden en fazla katılımcının 21-üzeri yıl kıdem grubundan olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin eğitim durumlarına bakıldığında; Önlisans %17,9(27), Lisans %70,2(106), Yüksek lisans %11,3(17), Doktora 0,7(1) oluştuğu ve en fazla katılımcının lisans grubundan mezun öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin mezun olunan bölüm-programa bakıldığında; Öğretmen Okulu %0,7(1), Eğitim Enstitüsü %6,6(10), Eğitim Önlisans-İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu %16,6(25), Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği %36,4(55), Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği %22,5(34), Diğer 17,2(26) oluştuğu ve en fazla katılımcı öğretmenin Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği grubundan olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenliği 2013 Fen Öğretim programı konusunda bilgisine bakıldığında; Evet 97,4(147) , Hayır 2,6(4) olduğu ve katılımcı öğretmenlerin çok büyük oranda program bilgisinin bulunduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin görev yaptıkları okulların bulunduğu çevreye bakıldığında; Kırsal Alan(Köy, Belde) 18,5(28), İlçe Merkezi %81,5(123) oluştuğu ve en fazla katılımcı öğretmenin ilçe merkezlerinde olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin görev yaptıkları okulların 2013 Fen Öğretim Programını uygulanmasında okullarının fiziki koşullarının uygunluğuna bakıldığında; Yetersiz %18,5(28), Az Yeterli %31,8(48), Yeterli %46,4(70), Çok Yeterli %3,3(5) olduğu ve katılımcı öğretmenlerin okullarının programın uygulanması için yeterli koşullara sahip olduğunu belirtmişlerdir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan “Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi Veri Ölçme Aracı” Muğla il genelinde, araştırmacı tarafından öğretmenlerle yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Veri toplama aracı uygulama işlemi Menteşe (59), Kavaklıdere (15), Yatağan (45), Ula (6), Marmaris (19) ve Köyceğiz (7) ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracının uygulanması esnasında, ilk önce okul müdürleri ile görüşülmüş olup uygulamaya ilişkin İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izin yazıları gösterilmiş ve araştırma hakkında bilgi verilmiş; izin yazılarının birer örneği verilmiştir. Daha sonra araştırmanın yapıldığı okullarda Fen Bilimleri Dersine giren İlkokul 3.ve 4. Sınıflar dersine giren Sınıf Öğretmenleri ve Ortaokul 5,6,7 ve 8. Sınıflar dersine giren Fen Bilimleri Öğretmenleriyle görüşülmüştür. Görüşülen öğretmenlere önce araştırma hakkında, daha sonra da veri toplama aracının nasıl doldurulacağına yönelik bilgiler verilmiştir. Görüşülen öğretmenlerden uygulamayı kabul etmeyen öğretmenlere veri toplama aracı uygulanmamıştır. Veri toplama aracı, araştırmanın örnekleme göre uygulama işlemi toplam 240 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Uygulamayı kabul eden öğretmenlere araştırmanın veri toplama aracı verilmiştir. Bazı öğretmenler veri toplama aracını hemen doldurup teslim etmiştir. Bazıları daha sonra okul idaresine verilmek üzere teslim edeceklerini belirtmişlerdir. Daha sonrasında tekrar okul idaresi ziyaret edilerek veri toplama aracı toplanmış ve bazı öğretmenlerin veri toplama aracını teslim etmedikleri görülmüştür. Araştırma sonunda toplanan veri toplama aracı sayısı 195 olarak elde edilmiştir. Ancak araştırma sonunda toplanan veri toplama aracı, bazı öğretmenlerin araştırmaya veri toplama aracında ilişkin bazı bölümleri eksik doldurmalarından kaynaklı olarak bu öğretmenlerden 44’ünün verilerindeki eksikliklerden ve hatalardan dolayı, doldurdukları veri toplama araçları değerlendirmeye alınmamıştır. Sonuç olarak 151 veri toplama aracı, geçerli kabul edilerek değerlendirilmiştir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmenlerin programa ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla Demirci ve Aydın tarafından geliştirilen ve Çengelci tarafından gerekli düzeltmeler ve analizleri yapılarak kullanılan “Fen ve Teknoloji Programı Ölçeği”nden yararlanılmıştır (Çengelci, 2008:50). Veri toplama aracı araştırmacı tarafından uzman görüşlerine başvurularak, literatür taranarak yenilenen programa uygun olarak gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılarak iki bölümden oluşturulmuştur. Veri toplama aracının ilk bölümü kişisel bilgilerden oluşan maddelerden, ikinci bölümü ise 5’li Likert tipi Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesine ilişkin maddelerden oluşmaktadır.

Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı ölçeğinin cronbach alfa değeri (güvenirlik katsayısı: Ölçekte yer alan maddelerin varyansları toplamının genel varyanslara oranlanmasıyla bulunan ağırlıklı standart değişim ortalamasıdır) 0,95 olarak tespit edilmiştir. Ölçek maddeleri sınıflandırılmış ve güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Buna göre ölçeğin, programın öğelerine ilişkin olan bölümünde; kazanımlar boyutunu içeren maddelerin cronbach alfa değeri 0,90, içerik boyutunu içeren maddelerin cronbach alfa değeri 0,91, öğretme-öğrenme durumlarına ilişkin maddelerin cronbach alfa değeri 0,87, ölçme-değerlendirme boyutuna ilişkin maddelerin cronbach alfa değeri ise 0, 83 olarak bulunmuştur (Aydın, 2007).

Araştırmacı tarafından uzman görüşlerine başvurularak, literatür taranarak yenilenen programa uygun olarak gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılarak oluşturulan veri toplama aracı yeniden uygulanmıştır. Uygulanan veri toplama aracına ilişkin istatistiksel işlemler yeniden yapılmıştır. Veri toplama aracının Cronbach alfa değeri 0,94 hesaplanmıştır. Programın her boyutu için veri toplama aracının maddeleri ilgili literatür taranarak program geliştirme uzmanının görüşlerine göre sınıflandırılmış ve her boyuta ilişkin Cronbach alfa değeri yeniden hesaplanmıştır. Buna göre; programın genel özellikleri boyutunun Cronbach alfa değeri 0,85, kazanımlar boyutunun 0,84, içerik boyutunun 0,90, eğitim durumları boyutunun 0,87, ölçme ve değerlendirme boyutunun 0,79 olarak hesaplanmıştır.

3.4.1. Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizinde ve istatistiksel işlemlerde kullanılan SPSS (statistical package for the social sciences) 16 paket programı kullanılmıştır. Uygulanan veri toplama aracına ilişkin geçerlik ve güvenirliğin ortaya koymak amacıyla Cronbach Alfa değeri yeniden hesaplanmıştır. Fen Bilimlerine dersine giren öğretmenlerin programa ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla betimsel istatistiklerden yüzde(%), frekans ortalama ve standart sapma değerlerinden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinin cinsiyet, bölüm, mesleki kıdem, okul çevresi değişkenleri açısında farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılacağı öngörülse de ancak hem Kolmogorov hem de Shapiro-Wilk testlerinin sonuçlarına göre veri toplama aracının Programın Genel zelliklerine ilişkin boyutunda yer alan maddelerin normal dağılmadığı görülmüştür. Bu nedenle non-parametrik alternatiflerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testlerine bakılmıştır.

Araştırma kullanılan veri toplama aracı beşli (Likert) derecelendirme tipidir. Fen Bilimleri Dersi ğretim Programının ğelerine ilişkin görüşleri ortaya koymak amacıyla maddelerin her biri için ‘‘hiç katılmıyorum’’ seçeneğine 1, ‘‘katılmıyorum’’ seçeneğine 2, ‘‘kararsızım’’ seçeneğine 3, ‘‘katılıyorum’’ seçeneğine 4, ve ‘‘tamamen katılıyorum’’ seçeneğine 5 puan olarak verilmiştir.

Araştırmanın verilerini yorumlamak için aralık sayısı seçenek sayısına bölünerek ölçek elde edilmiştir ($4/5=0,80$) (Kaptan, 1995). Bundan yola çıkılarak aşağı tablo edilmiştir.

Tablo 3.2.

Derecelendirme leği

Aralıklar	Derecelendirme leği
1,00-1,80	Hiç Katılmıyorum
1,81-2,60	Katılmıyorum
2,61-3,40	Kararsızım
3,41-4,20	Katılıyorum
4,21-5,00	Tamamen Katılıyorum

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada ortaya koyulan problem durumlarının çözümü için çeşitli istatistiksel işlemler kullanılarak elde edilen verilerden yararlanılarak oluşturulan bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşleri

İlköğretim Okulları (3,4,5,6,7 ve 8.) sınıflar Fen Bilimleri Dersine giren Fen Bilimleri ve Sınıf öğretmenlerinin FBDÖP'nin programın genel özellikleri, kazanımları, içeriği, öğretme-öğrenme süreci ve ölçme-değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılan istatistiksel işlemlere yer verilmiştir. Öğretmenlerin program alanlarına ilişkin görüşlerini saptamak için maddelerin frekansları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve tablo şeklinde sunulmuştur.

4.1.1. Kazanımlarına İlişkin Görüşler

Bu bölümde Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin FBDÖP'nin kazanım boyutuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Kazanım boyutuna ilişkin görüşleri ortaya koymak için maddelerin frekansları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve sonuçlar tablo 4.1'de sunulmuştur. Kazanım boyutunda yer alan maddelerin her birine ilişkin yorumlama yapılmıştır.

FBDÖP ilişkin öğretmen görüşlerinin puanlarının genel ortalamasının sayısal değeri 3,64 çıkmıştır. Bu da öğretmenlerin kazanım boyutundaki maddelere ilişkin genel

kanısının “katılıyorum” şeklinde olduğudur.

FBDÖP’in Değerlendirmesine ilişkin veri toplama aracında yer alan “Kazanımlar yorum farklılıklarına olanak vermeyecek şekilde açık ve net ifade edilmiştir.” Maddesine öğretmenlerin %2,6’sı hiç katılmıyorum, %15,2’si katılmıyorum, %9,3’ü kararsızım, %67,5’i katılıyorum ve %5,3 tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,58 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %72,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin kazanımların yorum farklılıklarına olanak vermeyecek şekilde açık ve net ifade edildiğini ve öğretmenlerin bu konuda anlam farklılıkları yaşamadıklarını göstermektedir.

“Kazanımlar öğrenme alanlarıyla tutarlıdır” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %2,6’sı katılmıyorum, %8,6’sı kararsızım, %79,5’i katılıyorum ve %7,9’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,90 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %87,4 ‘ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin kazanımların öğrenme alanlarıyla tutarlı olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Programda yer alan kazanımlar programda öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek niteliktedir.” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %7,9’u katılmıyorum, %11,9’u kararsızım, %73,5’i katılıyorum ve %5,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,74 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %78,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin programda yer alan kazanımların öngörülen becerileri kazandırabilecek nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Kazanımlar sınıf düzeylerine uygundur” maddesine öğretmenlerin %2,0’ı hiç katılmıyorum, %6,0’ı katılmıyorum, %10,5’si kararsızım, %73,5’i katılıyorum ve %7,9’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen

cevapların sayısal değerin ortalaması 3,80 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin retmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. retmenlerin %81,4 ‘ maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile retmenlerin programda yer alan kazanımların sınıf düzeylerine uygun olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Kazanımlar içerikle tutarlıdır” maddesine retmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %3,3’ katılmıyorum, %7,3’ kararsızım, %78,1’i katılıyorum ve %10,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,95 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin retmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. retmenlerin %88,7 ‘si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile retmenlerin kazanımların içerikle tutarlı oldukları görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Programda yer alan kazanımlar ara disiplin kazanımlarıyla tutarlı bir şekilde düzenlenmiştir” maddesine retmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %4,6’sı katılmıyorum, %15,9’ kararsızım, %72,2’si katılıyorum ve %6,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,80 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin retmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. retmenlerin %78,8 ‘ maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile retmenlerin programda yer alan kazanım ifadelerinin ara disiplin kazanım ifadeleriyle tutarlı bir şekilde düzenlendiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Kazanımlar fen okuryazarlığını kazandırabilmeye katkı sağlayacak niteliktedir” maddesine retmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %11,9’ katılmıyorum, %12,6’sı kararsızım, %67,5’i katılıyorum ve %7,3’ tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,69 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin retmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. retmenlerin %74,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile retmenlerin programda yer alan kazanımların rencilere programda öngörülen fen okuryazarlığını kazandırabilmeye katkı sağlayacak nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Programda yer alan kazanımların anlaşılması zordur” maddesine öğretmenlerin %11,3’ü hiç katılmıyorum, %54,3’ü katılmıyorum, %10,6’sı kararsızım, %21,2’si katılıyorum ve %2,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 2,50 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılmıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %23,8 ‘ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Ancak öğretmenlerin %65,6’sı maddeyi desteklememektedir. Bu madde ile öğretmenlerin programda yer alan kazanımların anlaşılmasını zor olmadığını; yani anlaşılabilir olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık dörtte birine yakını anlaşılması zordur demektedir.

“Kazanımlar programın genel amaçlarıyla tutarlıdır” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %4,6’sı katılmıyorum, %11,9’u kararsızım, %75,5’i katılıyorum ve %7,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,84 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %82,8 ‘ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin kazanımların programın genel amaçlarıyla tutarlı olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Kazanımlar öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygundur” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %8,6’sı katılmıyorum, %15,9’u kararsızım, %67,5’i katılıyorum ve %6,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,70 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %87,4 ‘ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerinde programda yer alan kazanımların öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.1.***FBDÖP'nin kazanım boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri***

Madde No	N	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	s
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	151	4	2,6	23	15,2	14	9,3	102	67,5	8	5,3	3,58	0,91
2	151	2	1,3	4	2,6	13	8,6	120	79,5	12	7,9	3,90	0,62
3	151	2	1,3	12	7,9	18	11,9	111	73,5	8	5,3	3,74	0,74
4	151	3	2,0	9	6,0	16	10,6	111	73,5	12	7,9	3,80	0,75
5	151	1	0,7	5	3,3	11	7,3	118	78,1	16	10,6	3,95	0,61
6	151	1	0,7	7	4,6	24	15,9	109	72,2	10	6,6	3,80	0,66
7	151	1	0,7	18	11,9	19	12,6	102	67,5	11	7,3	3,69	0,80
8	151	17	11,3	82	54,3	16	10,6	32	21,2	4	2,6	2,50	1,03
9	151	1	0,7	7	4,6	18	11,9	114	75,5	11	7,3	3,84	0,64
10	151	2	1,3	13	8,6	24	15,9	102	67,5	10	6,6	3,70	0,77
Kazanımların Genel Ortalaması												3,64	0,49

4.1.2. İçeriğine İlişkin Görüşler

Bu bölümde Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin FBDÖP'nin içerik boyutuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. İçerik boyutuna ilişkin görüşleri ortaya koymak için maddelerin frekansları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve sonuçlar tablo 4.2'de sunulmuştur. Kazanım boyutunda yer alan maddelerin her birine ilişkin yorumlama yapılmıştır.

FBDÖP ilişkin öğretmen görüşlerinin puanlarının genel ortalamasının sayısal değeri 3.71 çıkmıştır. Bu da öğretmenlerin içerik boyutundaki maddelere ilişkin genel kanısının “katılıyorum” şeklinde olduğudur.

FBDÖP'nin Değerlendirmesine ilişkin veri toplama aracında yer alan “İçerik, öğrenci için anlamlıdır” maddesine öğretmenlerin %0,7'si hiç katılmıyorum, %7,9'u katılmıyorum, %7,3'ü kararsızım, %76,8'i katılıyorum ve %7,3'ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,82 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %84,1 'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrenciler için anlamlı olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir

“İçerik, öğrenme alanları ve üniteler ile tutarlıdır” maddesine öğretmenlerin %0,7'si hiç katılmıyorum, %4,6'sı katılmıyorum, %9,3'ü kararsızım, %76,2'si katılıyorum ve %9,3'ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,89 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %85,5 'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrenme alanları ve üniteler ile tutarlı olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerik, öğrenci gereksinimlerine uygundur” maddesine öğretmenlerin %0,7'si hiç katılmıyorum, %7,3'ü katılmıyorum, %13,9'u kararsızım, %71,5'i katılıyorum ve %6,6'sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,76 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin

%78,1 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrenci gereksinimlerine uygun olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerikte yer alan konular kazanım ifadeleri ile tutarlıdır” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, 2,6’sı katılmıyorum, %9,9’u kararsızım, %76,8’i katılıyorum ve %9,9’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,93 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %86,7 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içerikte yer alan konuların kazanım ifadeleri ile tutarlı olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerikte yer alan bilgiler günlük yaşamla ilişkilendirilebilecek niteliktedir” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %5,3’ü katılmıyorum, %11,9’u kararsızım, %72,2’si katılıyorum ve %9,9’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,85 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %82,1 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içerikte yer alan bilgilerin günlük yaşamla ilişkili olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerik, öğrenme ilkelerine uygun olarak kolaydan zora düzenlenmiştir” maddesine öğretmenlerin %0,0’ı hiç katılmıyorum, %7,9’u katılmıyorum, %7,3’ü kararsızım, %74,2’si katılıyorum ve %10,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,87 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %84,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrenme ilkelerine uygun olarak kolaydan zora olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerik, öğrenme ilkelerine uygun olarak basitten karmaşığa düzenlenmiştir” maddesine öğretmenlerin %0,0’ı hiç katılmıyorum, %8,6’sı katılmıyorum, %6,0’ı kararsızım, %74,8’i katılıyorum ve %10,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,87 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %85,4 ‘ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrenme ilkelerine uygun olarak basitten karmaşığa olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerik, öğrenme ilkelerine uygun olarak yakından uzağa düzenlenmiştir” maddesine öğretmenlerin %0,0’ı hiç katılmıyorum, %7,3’ü katılmıyorum, %7,9’u kararsızım, %75,5’i katılıyorum ve %9,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,87 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %84,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrenme ilkelerine uygun olarak yakından uzağa olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerik öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alarak hazırlanmıştır” maddesine öğretmenlerin %5,3’ü hiç katılmıyorum, %15,2’si katılmıyorum, %28,5’i kararsızım, %48,3’i katılıyorum ve %2,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,28 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %50,9 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %49,1 maddeye tamamen katılmıyorum, katılmıyorum ve kararsızım şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alma konusunda kararsız olduklarını göstermektedir. Yaklaşık her iki öğretmenden birisi FBDÖP’nin içeriğinin hazırlanırken öğrencilerin bireysel farklılıklarının gözlemlendiğini belirtmişlerdir.

“İçerik programda öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek niteliktedir” maddesine öğretmenlerin %2,0’ı hiç katılmıyorum, %7,9’u katılmıyorum, %13,2’si kararsızım, %72,2’si katılıyorum ve %4,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,70 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %76,8 ‘i maddeyi desteklemektedir.

Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin programda öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerik ilgili diğer derslerle bütünlük ve paralellik göstermektedir” maddesine öğretmenlerin %2,0’ı hiç katılmıyorum, %7,9’u katılmıyorum, %12,6’sı kararsızım, %70,9’u katılıyorum ve %6,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,72 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %77,5 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin ilgili diğer derslerle bütünlük ve paralellik göstermekte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerikte çağdaş ve güncel bilgiler bulunmaktadır” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %7,9’u katılmıyorum, %14,’sı kararsızım, 66,2’si katılıyorum ve %10,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,78 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %76,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içerikte çağdaş ve güncel bilgilerin olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerik öğrenciyi ezberlemekten çok anlamaya teşvik etmektedir.” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %7,3’ü katılmıyorum, %15,9’u kararsızım, %68,2’si katılıyorum ve %7,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,73 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %75,5 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içeriğin öğrencileri ezberlemekten çok anlamaya teşvik ettiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçerikte yer alan konular ile programda yer alan kazanım ifadeleri arasında çelişkiler vardır” maddesine öğretmenlerin %8,6’sı hiç katılmıyorum, %39,7’si katılmıyorum, %17,9’u kararsızım, %30,5’i katılıyorum ve %3,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 2,80 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsız” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %33,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin içerikte yer alan konular ile programda yer alan kazanım ifadeleri arasında çelişkilerin konusunda kararsız olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.2.***FBDÖP'nun içerik boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri***

Madde No	N	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	s
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	151	1	0,7	12	7,9	11	7,3	116	76,8	11	7,3	3,82	0,70
2	151	1	0,7	7	4,6	14	9,3	115	76,2	14	9,3	3,89	0,65
3	151	1	0,7	11	7,3	21	13,9	108	71,5	10	6,6	3,76	0,71
4	151	1	0,7	4	2,6	15	9,9	116	76,8	15	9,9	3,93	0,60
5	151	1	0,7	8	5,3	18	11,9	109	72,2	15	9,9	3,85	0,69
6 a	151	--	--	12	7,9	11	7,3	112	74,2	16	10,6	3,87	0,70
6 b	151	--	--	13	8,6	9	6,0	113	74,8	16	10,6	3,87	0,71
6 c	151	--	--	11	7,3	12	7,9	114	75,5	14	9,3	3,87	0,67
7	151	8	5,3	23	15,2	43	28,5	73	48,3	4	2,6	3,28	0,94
8	151	3	2,0	12	7,9	20	13,2	109	72,2	7	4,6	3,70	0,77
9	151	3	2,0	12	7,9	19	12,6	107	70,9	10	6,6	3,72	0,78
10	151	1	0,7	12	7,9	22	14,6	100	66,2	16	10,6	3,78	0,77
11	151	2	1,3	11	7,3	24	15,9	103	68,2	11	7,3	3,73	0,76
12	151	13	8,6	60	39,7	27	17,9	46	30,5	5	3,3	2,80	1,07
İçeriğin Genel Ortalaması												3,71	0,50

4.1.3. Eğitim Durumlarına İlişkin Görüşler

Bu bölümde Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin FBDÖP'nin eğitim durumları boyutuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Eğitim durumları boyutuna ilişkin görüşleri ortaya koymak için maddelerin frekansları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve sonuçlar tablo 4.3'de sunulmuştur. Eğitim durumu boyutunda yer alan maddelerin her birine ilişkin yorumlama yapılmıştır.

FBDÖP ilişkin öğretmen görüşlerinin puanlarının genel ortalamasının sayısal değeri 3,64 çıkmıştır. Bu da öğretmenlerin eğitim durumları boyutundaki maddelere ilişkin genel kanısının “katılıyorum” şeklinde olduğudur.

FBDÖP'in Değerlendirme veri toplama aracında yer alan “Programda öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek niteliktedir” maddesine öğretmenlerin %0,7'si hiç katılmıyorum, %7,9'u katılmıyorum, %10,6'sı kararsızım, %74,2'si katılıyorum ve %6,6'sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,78 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %80,8 'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin programda öngörülen becerileri kazandırabilecek nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğrencilerin ilgi ve yetenek düzeylerine uygundur” maddesine öğretmenlerin %1,3'ü hiç katılmıyorum, %6,6'sı katılmıyorum, %13,9'u kararsızım, %70,2'si katılıyorum ve %7,9'u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %78,1 'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin öğrencilerin ilgi ve yetenek düzeylerine uygun olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“İçeriği yansıtıcı niteliktedir” maddesine öğretmenlerin %0,0'ı hiç katılmıyorum, %6,6'sı katılmıyorum, %10,6'sı kararsızım, %76,2'si katılıyorum ve %6,6'sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal

değerin ortalaması 3,83 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %80,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin içeriği yansıtıcı nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Bir etkinlik birden fazla kazanıma hizmet etmektedir” maddesine öğretmenlerin %0,0’ı hiç katılmıyorum, %4,6’sı katılmıyorum, %17,9’u kararsızım, %72,2’si katılıyorum ve %5,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değer ortalaması 3,78 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %77,5 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinden bir etkinliğin birden fazla kazanıma hizmet etmekte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Sınıf düzeyine uygundur” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %6,6’sı katılmıyorum, %15,9’u kararsızım, %68,9’u katılıyorum ve %7,9’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değer ortalaması 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %76,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin sınıf düzeyine uygun olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğrencileri merkeze alabilecek şekilde düzenlenmiştir” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %8,6’sı katılmıyorum, %13,9’u kararsızım, %70,2’si katılıyorum ve %6,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değer ortalaması 3,74 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %76,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin öğrencileri merkeze alabilecek şekilde düzenlendiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Etkinliklerin uygulanabilmesi için ders saati yeterlidir” maddesine öğretmenlerin %9,3’ü hiç katılmıyorum, %23,2’si katılmıyorum, %9,9’u kararsızım, %50,3’ü katılıyorum ve %7,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,23 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %57,6 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin uygulanması için ders saatlerinin yeterli olduğu görüşünde kararsız olduklarını göstermektedir.

“Öğrencileri merkeze alan aktif öğretim stratejileri ön plandadır” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %9,9’u katılmıyorum, %15,9’u kararsızım, %67,5’i katılıyorum ve %5,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,66 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %72,8 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin öğrenciyi merkeze alan aktif öğretim stratejilerinin ön planda tutularak öğretildiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğrencilere ön bilgileri kullanarak yeni öğrendiği kavramları yapılandırma fırsatı vermektedir” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %7,3’ü katılmıyorum, %11,9’u kararsızım, %72,2’si katılıyorum ve %7,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %79,5 ‘i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin öğrencilerin ön bilgilerinin kullanarak yeni öğrendiği kavramları yapılandırma fırsatı verdiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğretmene esneklik sağlamaktadır” maddesine öğretmenlerin %2,6’sı hiç katılmıyorum, %7,9’u katılmıyorum, %13,9’u kararsızım, %66,9’u katılıyorum ve %8,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,71 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin

%75,5 'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin öğretmene esneklik sağladığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Etkinlik örnekleri araştırma-sorgulamaya dayalı öğrenme stratejisine uygun olarak düzenlenmiştir” maddesine öğretmenlerin %0,0'ı hiç katılmıyorum, %11,3'ü katılmıyorum, %11,3'ü kararsızım, %71,5'i katılıyorum ve %6,0'ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,72 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %77,5 'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin etkinlik örneklerinin araştırma-sorgulamaya dayalı öğrenme stratejisine uygun olarak düzenlendiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Etkinlikler uygulanabilirlikten (süre, olanaklar vb.) açıdan uygulanabilirlikten uzaktır” maddesine öğretmenlerin %6,6'sı hiç katılmıyorum, %39,7'si katılmıyorum, %15,9'u kararsızım, %33,1'si katılıyorum ve %4,6'sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 2,89 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %37,7'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin öğrenme-öğretmen etkinliklerinin süre ve olanak açısından uygulanabilirliği konusunda kararsız görüşünde olduklarını göstermektedir.

Tablo 4.3.***FBDÖP'nun eğitim durumuna boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri***

Madde No	N	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	s
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	151	1	0,7	12	7,9	16	10,6	112	74,2	10	6,6	3,78	0,71
2	151	2	1,3	10	6,6	21	13,9	106	70,2	12	7,9	3,77	0,74
3	151	--	--	10	6,6	16	10,6	115	76,2	10	6,6	3,83	0,64
4	151	--	--	7	4,6	27	17,9	109	72,2	8	5,3	3,78	0,61
5	151	1	0,7	10	6,6	24	15,9	104	68,9	12	7,9	3,77	0,72
6	151	1	0,7	13	8,6	21	13,9	106	70,2	10	6,6	3,74	0,74
7	151	14	9,3	35	23,2	15	9,9	76	50,3	11	7,3	3,23	1,16
8	151	2	1,3	15	9,9	24	15,9	102	67,5	8	5,3	3,66	0,78
9	151	2	1,3	11	7,3	18	11,9	109	72,2	11	7,3	3,77	0,74
10	151	4	2,6	12	7,9	21	13,9	101	66,9	13	8,6	3,71	0,84
11	151	--	--	17	11,3	17	11,3	108	71,5	9	6,0	3,72	0,74
12	151	10	6,6	60	39,7	24	15,9	50	33,1	7	4,6	2,89	1,08
Eğitim Durumlarının Genel Ortalaması												3,64	0,52

4.1.4. Ölçme ve Değerlendirme Etkinliklerine İlişkin Görüşler

Bu bölümde Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin FBDÖP'nin ölçme ve değerlendirme boyutuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Ölçme ve değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri ortaya koymak için maddelerin frekansları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve sonuçlar tablo 4.4'de sunulmuştur. Ölçme ve değerlendirme boyutunda yer alan maddelerin her birine ilişkin yorumlama yapılmıştır.

FBDÖP ilişkin öğretmen görüşlerinin puanlarının genel ortalamasının sayısal değeri 3,41 çıkmıştır. Bu da öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinlikleri boyutundaki maddelere ilişkin genel kanısının “katılıyorum” şeklinde olduğudur.

FBDÖP'in Değerlendirme veri toplama aracında yer alan “Öğrencilerin belirten kazanımları edinim düzeylerini belirlemektedir” maddesine öğretmenlerin %1,3'ü hiç katılmıyorum, %11,3'ü katılmıyorum, %12,6'sı kararsızım, %68,9'si katılıyorum ve %6,0'ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,67 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %74,9 'u maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrencilerin programda belirtilen kazanımları edinim düzeylerini belirlediği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Değerlendirme sürecinde bütün öğrencilerin aktif olmalarını sağlamaktadır” maddesine öğretmenlerin %0,7'si hiç katılmıyorum, %11,9'u katılmıyorum, %19,9'u kararsızım, %61,6'sı katılıyorum ve %6,0'ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,60 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %67,6 'sı maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin değerlendirme sürecinde bütün öğrencilerin aktif olmalarını sağladığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı hale getirebilmek için dönüt sağlamaktadır” maddesine öğretmenlerin %2,0’ı hiç katılmıyorum, %10,6’sı katılmıyorum, %12,6’sı kararsızım, %68,9’u katılıyorum ve %6,0’ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,66 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %74,9 ‘u maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı hale getirebilmek için dönüt sağladığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğrencileri çok yönlü olarak değerlendirmektedir” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %14,6’sı katılmıyorum, %17,9’u kararsızım, %60,3’ü katılıyorum ve %6,0’ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,55 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %66,3 ‘ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrencileri çok yönlü olarak değerlendirdiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğrenme eksikliklerini ve yanlış öğrenmeler zamanında telafi edilmektedir” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %14,6’sı katılmıyorum, %21,2’si kararsızım, %58,3’ü katılıyorum ve %4,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,51 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %62,9 ‘u maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrencilerin öğrenme eksikliklerini ve yanlış öğrenmelerini zamanında telefı ettiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Araçlar maddi yükü arttırmaktadır” maddesine öğretmenlerin %6,6’sı hiç katılmıyorum, %43,7’si katılmıyorum, %17,2’si kararsızım, %28,5’i katılıyorum ve %4,0’ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 2,80 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin

%32,5 'sı maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin maddi yükü arttırma konusunda kararsız olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Yeterli açıklama yapılmıştır” maddesine öğretmenlerin %2,0'ı hiç katılmıyorum, %11,3'ü katılmıyorum, %15,9'u kararsızım, %66,9'u katılıyorum ve %4,0'ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,60 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %67,6 'sı maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin uygulanması sürecinde yeterli açıklamanın yapıldığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Uygulanmasında materyal sıkıntısı yaşanmaktadır” maddesine öğretmenlerin %6,0'ı hiç katılmıyorum, %35,1'i katılmıyorum, %10,6'sı kararsızım, %39,1'i katılıyorum ve %4,0'ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,11 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %43,1'i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin uygulanması aşamasında sıkıntı yaşama konusunda kararsız olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygundur” maddesine öğretmenlerin %1,3'ü hiç katılmıyorum, %8,6'sı katılmıyorum, %18,5'i kararsızım, %65,6'sı katılıyorum ve %6,0'ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,66 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %71,6 'sı maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Uygulanabilmesi için zaman yeterlidir” maddesine öğretmenlerin %6,0’ı hiç katılmıyorum, %19,2’si katılmıyorum, %17,2’si kararsızım, %53,0’ı katılıyorum ve %4,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,31 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %57,6 ‘sı maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin uygulanması sürecinde zamanın yeterli olduğu konusunda kararsız olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Yıl boyu sürekli (günlük, haftalık, aylık) yapılan bir işlem olmuştur” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %13,2’si katılmıyorum, %21,9’u kararsızım, %62,9’u katılıyorum ve %1,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,51 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %64,2’si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin yıl boyu sürekli yapılan bir işlem olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Geleneksel ölçme araçları(çoktan seçmeli, yazılı yoklamalar, kısa cevaplı testler, D-Y testleri vb.) kullanmaya daha az ihtiyaç duyulmuştur” maddesine öğretmenlerin %6,0’ı hiç katılmıyorum, %34,4’ü katılmıyorum, %20,5’i kararsızım, %37,1’i katılıyorum ve %2,0’ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 2,95 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %39,1’i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarının sıklıkla kullanılmasına rağmen geleneksel ölçme araçlarının uygulanmasına da devam edildiği ve uygulamaya katılan öğretmenlerin %40,4 uygulamayı destekler nitelikte görüşte olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.4.***FBDÖP'nin ölçme ve değerlendirme boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri***

Madde No	N	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	s
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	151	2	1,3	17	11,3	19	12,6	104	68,9	9	6,0	3,67	0,81
2	151	1	0,7	18	11,9	30	19,9	93	61,6	9	6,0	3,60	0,80
3	151	3	2,0	16	10,6	19	12,6	104	68,9	9	6,0	3,66	0,82
4	151	2	1,3	22	14,6	27	17,9	91	60,3	9	6,0	3,55	0,86
5	151	2	1,3	22	14,6	32	21,2	88	58,3	7	4,6	3,51	0,86
6	151	10	6,6	66	43,7	26	17,2	43	28,5	6	4,0	2,80	1,05
7	151	3	2,0	17	11,3	24	15,9	101	66,9	6	4,0	3,60	0,82
8	151	9	6,0	53	35,1	16	10,6	59	39,1	6	4,0	3,11	1,16
9	151	2	1,3	13	8,6	28	18,5	99	65,6	9	6,0	3,66	0,77
10	151	9	6,0	29	19,2	26	17,2	80	53,0	7	4,6	3,31	1,03
11	151	1	0,7	20	13,2	33	21,9	95	62,9	2	1,3	3,51	0,76
12	151	9	6,0	52	34,4	31	20,5	56	37,1	3	2,0	2,95	1,02
Ölçme ve Değerlendirmenin Genel Ortalaması												3,41	0,50

4.1.5. Programın Genel Özelliklerine İlişkin Görüşler

Bu bölümde Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin FBDÖP'nin programın genel özellikleri boyutuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Programın genel özellikleri boyutuna ilişkin görüşleri ortaya koymak için maddelerin frekansları, yüzdeleri, ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış ve sonuçlar tablo 4.5.'de sunulmuştur. Programın genel özellikleri boyutunda yer alan maddelerin her birine ilişkin yorumlama yapılmıştır.

FBDÖP ilişkin öğretmen görüşlerinin puanlarının genel ortalamasının sayısal değeri 3,56 çıkmıştır. Bu da öğretmenlerin programın genel özellikleri boyutundaki maddelere ilişkin genel kanısının “katılıyorum” şeklinde olduğudur.

FBDÖP'in Değerlendirme veri toplama aracında yer alan “Öğrencileri Türk Milli Eğitim Sistemi'nin genel amaçları doğrultusunda yetiştirebilecek niteliktedir” maddesine öğretmenlerin %0,7'si hiç katılmıyorum, %15,9'u katılmıyorum, %17,2'si kararsızım, %60,9'u katılıyorum ve %5,3'ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,54 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %66,2'si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin Fen öğretim programının öğrencileri Türk Milli Eğitim Sistemi'nin amaçları doğrultusunda yetiştirebilecek nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmaktadır” maddesine öğretmenlerin %1,3'ü hiç katılmıyorum, %23,2'si katılmıyorum, %17,9'u kararsızım, %53,6'sı katılıyorum ve %4,0'ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,36 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %57,6'sı maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

“Verilen bilgi, beceri ve tutumlar öğrencilerin günlük yaşamlarında kullanabilecekleri hale getirilmiştir” maddesine öğretmenlerin %0,0'ı hiç katılmıyorum, %15,2'si katılmıyorum, %16,6'sı kararsızım, %64,9'u katılıyorum ve %3,3'ü tamamen

katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,56 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %68,2’si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin Fen Öğretim Programında verilen bilgi, beceri ve tutumların öğrencilerin günlük yaşamlarında kullanabilecekleri şekilde düzenlendiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Fen konularını sevdirecek öğretmeyi mümkün kılıyor” maddesine öğretmenlerin %3,3’ü hiç katılmıyorum, %8,6’sı katılmıyorum, %10,6’sı kararsızım, %64,9’u katılıyorum ve %12,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 4,01 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %77,5’i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin Fen Öğretim Programının fen konularını sevdirecek öğretmeyi mümkün kıldığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Fen konularını birleştirici (sarmal) niteliktedir” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %6,6’sı katılmıyorum, %11,3’ü kararsızım, %72,2’si katılıyorum ve %8,6’sı’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,80 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %80,8’si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin fen konularının birleştirici (sarmal) nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğretmene yeterince rehberlik etmektedir” maddesine öğretmenlerin %2,0’ı hiç katılmıyorum, %15,9’u katılmıyorum, %17,9’u kararsızım, %58,3’ü katılıyorum ve %6,0’ı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,50 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %64,3’ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin fen konularının öğretmene yeterince rehberlik ettiği görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Çevresine uyum sağlayan bireyler yetiştirecek niteliktedir” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %11,3’ü katılmıyorum, %21,2’si kararsızım, %62,9’u katılıyorum ve %3,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,56 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %66,2’si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin Fen Öğretim Programının çevresine uyum sağlayan bireyler yetiştirebilecek nitelikte olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Tam olarak uygulamaya dönüştürülememektedir” maddesine öğretmenlerin %2,6’sı hiç katılmıyorum, %31,8’i katılmıyorum, %21,9’u kararsızım, %39,1’i katılıyorum ve %4,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,11 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %43,7’si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin programın uygulanmaya dönüştürülmesi konusunda kararsız oldukları görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Gerçek hayatla ilişkilidir” maddesine öğretmenlerin %1,3’ü hiç katılmıyorum, %6,6’sı katılmıyorum, %13,9’u kararsızım, %72,8’i katılıyorum ve %5,3’ü tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,74 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %78,1’i maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin Fen Öğretim Programının gerçek yaşamla ilişkili olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğretim yapmak eskisinden daha kolaydır” maddesine öğretmenlerin %2,0’ı hiç katılmıyorum, %13,9’u katılmıyorum, %15,9’u kararsızım, %58,3’ü katılıyorum ve %9,9’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerinin ortalaması 3,60 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %68,2’si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin 2013 Fen Öğretim Programı ile öğretim yapmak daha önceki yıllarda geliştirilen programa göre öğretim yapmanın

daha kolay olduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Öğretmenin sınıfta öğrencilerle olan iletişimini arttırmaktadır” maddesine öğretmenlerin %0,7’si hiç katılmıyorum, %6,0’ı katılmıyorum, %15,2’si kararsızım, %70,2’si katılıyorum ve %7,9’u tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,79 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “katılıyorum” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %78,1’si maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu madde ile öğretmenlerin 2013 Fen Öğretim Programının öğretmenlerin sınıfta öğrencilerle olan iletişimini arttırdığı görüşünde olduklarını göstermektedir.

“Programın tanıtımı için yeterli hizmet içi eğitim aldım” maddesine öğretmenlerin %10,6’sı hiç katılmıyorum, %24,5’u katılmıyorum, %12,6’sı kararsızım, %45,7’si katılıyorum ve %6,6’sı tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu maddeye verilen cevapların sayısal değerin ortalaması 3,13 olarak hesaplanmıştır. Bu maddeye ilişkin öğretmenlerin sahip olduğu genel görüş “kararsızım” şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin %52,3’ü maddeyi desteklemektedir. Yani katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.5.***FBDÖP'nun programın genel özellikleri boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri***

Madde No	N	Hiç Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		X	s
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
1	151	1	0,7	24	15,9	26	17,2	92	60,9	8	5,3	3,54	0,85
2	151	2	1,3	35	23,2	27	17,9	81	53,6	6	4,0	3,36	0,93
3	151	--	--	23	15,2	25	16,6	98	64,9	5	3,3	3,56	0,79
4	151	5	3,3	13	8,6	16	10,6	98	64,9	19	12,6	4,01	3,40
5	151	2	1,3	10	6,6	17	11,3	109	72,2	13	8,6	3,80	0,74
6	151	3	2,0	24	15,9	27	17,9	88	58,3	9	6,0	3,50	0,90
7	151	2	1,3	17	11,3	32	21,2	95	62,9	5	3,3	3,56	0,79
8	151	4	2,6	48	31,8	33	21,9	59	39,1	7	4,6	3,11	1,00
9	151	2	1,3	10	6,6	21	13,9	110	72,8	8	5,3	3,74	0,72
10	151	3	2,0	21	13,9	24	15,9	88	58,3	15	9,9	3,60	0,92
11	151	1	0,7	9	6,0	23	15,2	106	70,2	12	7,9	3,79	0,70
12	151	16	10,6	37	24,5	19	12,6	69	45,7	10	6,6	3,13	1,18
Programın Genel Özelliklerinin Genel Ortalaması												3,56	0,61

4.2. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Görüşleri

Bu bölümde İlköğretim Okulları (3,4,5,6,7,8.) sınıfları Fen Bilimleri dersine giren Sınıf ve Fen Bilimleri Öğretmenlerinin FBDÖP'nin genel özellikler ögesine ilişkin görüşlerinin cinsiyetleri, mezun olunan bölüm, kıdem ve okul çevresi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yer verilmiştir. Programın genel özelliklerine ilişkin Cronbach Alpha değeri 0,85 bulunmuştur. Bu da bakmak istediğimiz özelliğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ancak hem Kolmogorov-Smirnov hem de Shapiro-Wilk testlerinin sonuçlarına göre Programın Genel Özelliklerine ilişkin ölçeğin normal dağılmadığı görülmüştür. Teste ilişkin sonuçlar Tablo 4.6.'da gösterilmiştir. Test Sonuçları farklara T-test yapmamıza fırsat vermediğinden non-parametrik alternatiflerden Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testlerine bakılmıştır.

Tablo 4.6.

Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Tablosu

Tests of Normality					
Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
,163	151	,000	,866	151	,000

4.2.1. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı

FBDÖP'na ilişkin öğretmen görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla ve dağılımlardaki farkları anlamak için Mann-Whitney U testi yapıldı. Programın genel özellikleri için hesaplanan toplam puan cinsiyette fark edip etmediğine bakıldığı zaman farklı cinsiyetlerde dağılımların çok benzer olduğu aşağıdaki şekilde de görülmektedir. Mann-Whitney U testi hesaplandığında $U=2807$, $z=0,493$ ve $p=0,622$ hesaplanmıştır. Hesaplanan değere bakıldığı zaman iki dağılım arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre FBDÖP'nin genel özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir.

4.2.2. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Bölüm Değişkenine Göre Farklılığı

FBDÖP'na ilişkin öğretmen görüşlerini bölüm değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla mezun olunan bölüm için Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Kruskal-Wallis testi hesapladığında $p=0,703$ olduğu görülmektedir. Testin sonucuna bakıldığı zaman farklı bölümler arasında benzer dağılımların olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre FBDÖP'nın genel özelliklerine ilişkin öğretmen görüşleri arasında mezun oldukları bölüme göre değişmediği söylenebilir.

4.2.3. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Farklılığı

FBDÖP'na ilişkin öğretmen görüşlerinin mesleki kıdem açısında farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Kruskal-Wallis testi hesapladığında $p=0,748$ olduğu görülmektedir. Testin sonucuna bakıldığı zaman mesleki kıdemler arasında benzer dağılımların olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre FBDÖP'nın genel özelliklerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri arasında mesleki kıdem açısında değişmediği söylenebilir.

4.2.4. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Okul Çevresi Değişkenine Göre Farklılığı

FBDÖP'na ilişkin öğretmen görüşlerinin okul çevresi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Programın genel özellikleri için hesaplanan toplam puan okul çevresine göre fark edip etmediğine baktığımız zaman okulun bulunduğu çevrenin kırsal alan ya da ilçe merkezi olmasında istatistiksel açıdan farkın önemli olmadığı aşağıdaki şekilde görülmektedir. Mann-Whitney U testi hesaplandığında $U=1836$, $z=1,313$ ve $p=0,189$ olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan değere bakıldığı zaman iki dağılım arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığı görülmektedir. Bu sonuca göre öğretmenlerin FBDÖP'nın genel özelliklerine ilişkin öğretmen görüşlerinde görev yaptıkları okulun bulunduğu yerin kırsal alan ya da merkezde olması arasında görüşlerinde bir değişme olmadığı söylenebilir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanılarak oluşturulan tartışma, sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir. Sonuçlardan yola çıkılarak ulaşılan önerilerin araştırmacılara bundan sonra yapılacakları bilimsel çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

5.1. Tartışma

Değişen ve sürekli gelişen dünya fen bilimlerine olan ilgiyi daha da artırmış ve tüketen toplum değil üreten toplum bakış açısı benimsenmiştir. Bu doğrultuda fen programları oluşturulurken bu ilke göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Türkiye’de fen programları ile ilgili program geliştirme ilkelerine uyularak kapsamlı program geliştirme çalışmalarının 2005 ve 2013 yıllarında olduğu görülmektedir. 2005 ve 2013 fen programları oluşturulurken yapılandırmacı ve birey merkezli program anlayışı benimsenmesi çağın gereğine uyduğu ancak uygulamada okul ortamlarının bu yönde düzeltilmediği ve eksikliklerin çok fazla olduğu görülmektedir. MEB okul yapılarında ciddi bir değişime gitmesi ve fen programlarının programda belirtildiği gibi uygulamada da etkili bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli çalışmaları yapması gerektiğidir.

Tsai (1999), Cheung ve Wong (2002), Gado (2005), Cheng (2006), Gömleksiz ve Bulut (2006), Bayrak ve Erden (2007), Gömleksiz ve Bulut (2007), Çengelci (2008), Çiftçioğlu (2009), Ekici (2009), Tosun ve Çevik (2011) ve Yeşilyurt (2012) yaptıkları araştırmalarda FBDÖP’ni araştırırken programın belli boyutları ya da belirlenmiş sınıf düzeylerine göre ele aldıkları görülmektedir. Araştırmamız diğer araştırmalardan farklı olarak FBDÖP’na ilişkin programın öğeleri tüm sınıf düzeylerinde (3,4,5,6,7 ve 8.

sınıflar) ve kademelerinde (ilkokul ve ortaokul) birlikte incelenmesi bakımından önem arz etmektedir. FBDÖP'na ilişkin tüm ögelerin ve sınıf düzeylerin bütünsel açıdan incelenmesi programa ilişkin benzerlik ve farklılıkları daha açık seçik ortaya koyulmasını sağlamaktadır. Bu bilgiler ışığında araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara bakıldığı zaman 2013 Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına ilişkin program uygulayıcıları olan Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin geliştirilen programın genel özellikleri, kazanımları, içeriği, eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme ögelerine ilişkin bakış açılarının olumlu yönde olduğu görülmesi program geliştirmenin bilimsel yollarla yapılmasının önemi ortaya koymaktadır. Çünkü daha önce geliştirilen programlara ilişkin yapılan araştırmalara bakıldığında; programların benzer boyutları açısından incelenmiş ancak benzer değişkenler açısından bazı eksikliklerin olduğu ortaya koyulmuştur. Ortaya koyulan eksiklikler programının gelişmesine katkı sağladığı düşünüldüğünde; araştırmanın sonuçlarında görüldüğü gibi ileriye dönük sistemli gelişim olduğu görülmüştür.

5.2. Sonuçlar

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak elde edilen verilerden ortaya koyulmuş araştırmanın sonuçlarına yer verilmiştir.

5.2.1. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

5.2.1.1. Kazanımlarına ilişkin sonuçlar

Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya koyulan FBDÖP'nın kazanım boyutuna ilişkin görüşlerinin sonuçlarına bakıldığı zaman öğretmenlerin veri toplama aracında ortaya koyulan 10 maddeye genellikle olumlu yönde görüş belirttikleri görülmüştür. Katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

FBDÖP'nın araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre kazanımların program geliştirme ilkelerine göre hazırlandığı söylenebilir. Öğretmenlerin FBDÖP'da yer alan kazanımların açık seçik olduğunu, öğrenme alanlarıyla tutarlı olduğunu, öğrencilere

programda yer alan becerileri kazandırmaya yönelik olduğunu, sınıf düzeylerine göre hazırlandığını, içerikle tutarlı olduğunu, öğrencilere fen okuryazarlığını kazandırmada destekleyici nitelikte olduğunu, programın genel amaçlarıyla tutarlı olduğunu belirtmişlerdir.

5.2.1.2. İçeriğine ilişkin sonuçlar

Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya koyulan FBDÖP'nin içerik boyutuna ilişkin görüşlerinin sonuçlarına bakıldığı zaman öğretmenlerin veri toplama aracında ortaya koyulan 14 maddeye genellikle olumlu yönde görüş belirttikleri görülmüştür. Katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

FBDÖP'nin araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre içeriğin program geliştirme ilkelerine göre hazırlandığı söylenebilir. Öğretmenlerin FBDÖP'nin içeriğinin öğrenci için anlamlı olduğunu, öğrenme alanları ve üniteler ile tutarlı olduğunu, öğrenci gereksinimlerine göre olduğunu, kazanım ifadeleri ile tutarlı olduğu, günlük yaşamla ilişkilendirilebildiğini, öğrenme ilkelerine uygun olarak hazırlandığını, öğrencilere öngörülen becerileri kazandırabileceğini, diğer derslerle bütünlük ve paralellik gösterdiğini, çağdaş, bilimsel ve güncel bilgiler içerdiğini, öğrencileri ezberden çok anlamaya sevk ettiğini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin içeriğin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmada eksik kaldığını belirtmişlerdir.

5.2.1.3. Eğitim durumlarına ilişkin sonuçlar

Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya koyulan FBDÖP'nin eğitim durumları boyutuna ilişkin görüşlerinin sonuçlarına bakıldığı zaman öğretmenlerin çoğu veri toplama aracında ortaya koyulan 12 maddeye genellikle olumlu yönde görüş belirttikleri görülmüştür. Katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

FBDÖP'nin Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre öğrenme-öğretme etkinliklerinin program geliştirme ilkelerine göre hazırlandığı söylenebilir. Öğretmenlerin FBDÖP'nin öğrenme-öğretme etkinliklerinin öğrencilere öngörülen becerileri kazandırabilecek nitelikte olduğunu, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun olduğunu, içeriği yansıttığını, kazanımları kazandırmada kolaylaştırıcı yönde hizmet

ettiğini, sınıf düzeyine uygun olduğunu, öğrencilere merkeze aldığını, aktif öğretim stratejilerinin ön planda olduğunu, öğrencilere önceki bilgilerini yapılandırma fırsatı verdiğini, öğretmene esneklik sağladığını, araştırma-sorgulama öğrenme stratejisine uygun olarak hazırlandığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler öğrenme-öğretme etkinliklerinin uygulanabilmesi için ders saatinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

5.2.1.4. Ölçme ve değerlendirme etkinliklerine ilişkin sonuçlar

Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya koyulan FBDÖP'nin ölçme ve değerlendirme etkinlikleri boyutuna ilişkin görüşlerinin sonuçlarına bakıldığı zaman öğretmenlerin veri toplama aracında ortaya koyulan 12 maddeye genellikle olumlu yönde görüş belirttikleri görülmüştür. Katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

FBDÖP'nin Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin program geliştirme ilkelerine göre hazırlandığı söylenebilir. Öğretmenlerin FBDÖP'nin ölçme değerlendirme etkinliklerinin öğrencilerin belirtilen kazanımların edinim düzeylerini belirlediğini, değerlendirme sürecinde tüm öğrencilerin aktif olmalarını sağladığını, öğrenmeyi daha kalıcı hale getirebilmek için dönüt sağladığını, öğrencileri çok yönlü olarak değerlendirmeye fırsat verdiğini, öğrencilerin eksik ve yanlış öğrenmelerini zamanında telafi etme fırsatı verdiğini, uygulanmasında yeterli açıklamanın yapıldığını, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olduğunu, yıl boyu sürekli bir işlem olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin maddi yükü (süre, olanak vb.) belli oranda arttığını ve bu nedenle de uygulamada materyal sıkıntısı yaşadıklarını ve uygulanabilmesi için zamanın yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

5.2.1.5. Programın genel özelliklerine ilişkin sonuçlar

Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 yılında uygulamaya koyulan FBDÖP'nin genel özellikleri boyutuna ilişkin görüşlerinin sonuçlarına bakıldığı zaman öğretmenlerin veri toplama aracında ortaya koyulan 12 maddeye genellikle olumlu yönde görüş belirttikleri görülmüştür. Katılıyorum ya da tamamen katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

FBDÖP'nin Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre programın genel özelliklerinin program geliştirme ilkelerine göre hazırlandığı söylenebilir. Öğretmenlerin FBDÖP'nin genel özelliklerinin öğrencileri Türk Milli Eğitim Sistemi'nin amaçları doğrultusunda yetiştirebilecek nitelikte olduğunu, programda verilen bilgi, beceri, tutumların öğrencilerin yaşamlarında kullanabilecekleri bilgiler olduğunu, fen konularını sevdirebildiğini, sarmal nitelikte düzenlendiğini, öğretmene rehberlik ettiğini, çevresine uyum sağlayabilecek bireyler yetiştirmede uygun olduğunu, gerçek hayatla ilişkili olduğunu, öğretim yapmanın eski programlara göre kolay olduğunu, sınıf ortamında öğretmen ile öğrenciler arasında iletişimi arttığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin program konusunda yeterli hizmet içi eğitim almadıklarını, programın öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmada eksik kaldığını ve programın tam olarak uygulamaya dönüştürülmediğini belirtmişlerdir.

5.2.2. Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerinin 2013 Yılında Uygulamaya Koyulan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının Genel Özelliklerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Sonuçları

FBDÖP'nin genel özelliklerine ilişkin Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenleri görüşlerinin cinsiyetleri, mezun olunan bölüm, kıdem ve okul çevresi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Yapılan istatistiksel işlemlerin sonuçlara bakıldığı zaman;

Öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmış, ancak öğretmenlerin bu değişkenler arasında görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşlerinde cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşleri ile mezun olunan bölüm değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmış, ancak öğretmenlerin bu değişkenler arasında görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamış; dağılımların benzer olduğu sonuna varılmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşlerinde mezun oldukları bölüme göre değişmediği söylenebilir.

Öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşleri ile mesleki kıdemleri değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmış; ancak bu değişkenler arasında görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamış; dağılımların benzer olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşlerinin mezun oldukları bölüme göre değişmediği söylenebilir.

Öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşleri ile görev yaptıkları okul çevresi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmış, ancak bu değişkenler arasında görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin programın genel özelliklerine ilişkin görüşleri görev yaptıkları okul çevresine göre değişmemektedir.

5.3. Öneriler

Bu bilgiler ışığında çalışmamızın yapılan ve yapılacak olan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında yeni programların hazırlanması, uygulanması ve geliştirilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın bulgularından hareketle araştırmanın sonuçlarına bakılarak şu öneriler getirilebilir.

* Araştırmaya katılan öğretmenler programın genel özelliklerinin ve içeriğinin öğrencinin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmadığını belirtmiştir. Bu nedenle program geliştirme sürecinde öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmak gereklidir. Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla programın kazanımlarının göz önünde bulundurularak içeriğin hazırlanması ve farklılaşmış öğrenci gruplarının bir bütün olarak göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Ayrıca Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için; özellikleri, eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı temel alınarak “Bireyselleştirilmiş Eğitim (BEP)” hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. BEP’te yer alan kazanımlar belirlenirken bireylerin akademik, zihinsel, sosyal ve bedensel özellikleri ile bireysel farklılığı dikkate alınarak gerekli uyarlamalar yapılmalı, başarının değerlendirilmesinde bireylerin BEP’i dikkate alınmalıdır. BEP planlarının programda yer alması özel eğitim gerektiren çocuklar için büyük önem arz etmektedir.

* Araştırmaya katılan öğretmenler öğrenme-öğretme etkinliklerinin ve ölçme-değerlendirme etkinliklerinin uygulanabilmesi için ders saatinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Milli Eğitim Bakanlığı bu durumu gidermek için daha önce yaptığı gibi haftalık ders saatinin 3'ten 4'e çıkardığı görülmektedir. Ancak öğretmenler ders saatinin dörde çıkmasının da yetersiz olduğu görüşündeler. Bu nedenle içerik kazanım analiziyle programda yer alan kazanımlarda azaltmaya gitmesi ve programda içeriğin sadeliğinin sağlanması gerekmektedir.

* Araştırmaya katılan öğretmenler ölçme-değerlendirme etkinliklerinin hem sürecin hem de ürünün değerlendirmesine dönük olmasından kaynaklı olarak süre ve olanaklar açısından maddi yükü arttırdığını ve materyal sıkıntısı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı FBDÖP'nin ölçme-değerlendirme etkinliklerinin daha etkili olabilmesi için okullara gerekli materyal desteği sağlaması gerekmez.

* Araştırmaya katılan öğretmenler programın genel özellikleri boyutuna ilişkin olarak program için yeterli hizmet içi eğitim almadıklarını ve programın tam olarak uygulamaya dönüştürülemediğini belirtmişlerdir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenler için 2013 Fen Öğretim Programının tanıtımı ve eğitimi için gerekli hizmet içi eğitim programı düzenlemesi gerekmektedir. Bu sayede 2013 FBDÖP'nin etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayabileceği söylenebilir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı hizmet içi eğitim programlarındaki yaşadığı sıkıntıyı ortadan kaldırmak için gerek üniversitelerdeki akademisyenler ve gerek buldukları illerde görev yapan yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlamış öğretmenlerden faydalanarak hizmet içi eğitim programlarını daha yaygın hale getirebilir. Bu sayede geliştirilen programların eğitimi için gerekli hizmet için eğitimler daha etkili hale getirebilir.

Bundan sonraki Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına ilişkin araştırmalarda FBDÖP'nin öğelerini gerek sınıf içi gözlem yaparak ve gerek öğretmen ve öğrenci dokümanlarını (ders notları, defter vb.) inceleyerek fen programlarıyla ilgili araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aydın, Ö. (2007). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- Bayrak, B., Erden, A.M. (2007). Fen bilgisi öğretim programının değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 137-154.
- Bilen, M. (1999). *Plandan uygulamaya öğretim*, (5.Baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Brown, S. L., Melear, C. T. (2006). Investigation of secondary science teachers' beliefs and practices after authentic inquiry-based experiences. *Journal Of Research In Science Teaching*, 43(9), 938–962.
- Cerlet Koç, E. (2010). *Cumhuriyetten günümüze ilkokul (ilköğretim 1. kademe) fen ve teknoloji dersi programlarındaki değişme ve gelişmeler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: Bolu.
- Chang, C. Y., Hsiao, C. H. & Chang, Y. H. (2010). Science learning outcomes in alignment with learning environment preferences. *Journal of Science Education and Technology*, 20(2), 136-145.
- Cheng, M.H. (2006). Junior secondary science teachers' understanding and practice of alternative assessment in Hong Kong: implications for teacher professional development. *Mathematics and Tecnology Education.Cjsmte/rcesmt* 6(3), 227-243, July.
- Cheung, D., Wong, H., (2002). Measuring teacher beliefs about alternative curriculum designs. *The Curriculum Journal*, 13(2), 225–248.
- Çengelci, E. (2008). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- Çiftçioğlu, R. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programlarının uygulanmasına yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü: Kahramanmaraş.
- Demirbaş, M. (2008). İlköğretim 6. sınıf fen ve teknoloji ders kitaplarının belirli değişkenler bakımından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 53-68.
- Demirci, C. ve Aydın, Ö., (2008). İlköğretim 4 ve 5. sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Proceedings of International Conference on Educational Science ICES' 08, Eastern Mediterranean University Faculty of Education Department of Educational Sciences. Famagusta-North Cyprus. 23-25 June 2008, s. 589-598.*
- Demirel, Ö. (2002). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*, (4. Baskı). Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Demirel, Ö. (2003). *Eğitimde planlama ve değerlendirme: öğretim sanatı* (6.Baskı). Pegem A Yayıncılık, Ankara.

- Doğan, H. (1997). *Eğitimde program ve öğretim tasarımı*, (1. Baskı). Önder Matbaacılık, Ankara.
- Ekici, E. (2009). *Fen ve teknoloji dersi öğretmen adaylarının fen öğretimi yönelimleri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Erdoğan, İ. (2002). *Eğitimde değişim yönetimi*, (1. Baskı) Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Erşahan, O. (2007). *6. sınıf öğrencilerine madde ve değişim öğrenme alanındaki fen teknoloji toplum çevre kazanımlarının kazandırılmasında etkili öğretim yönteminin (rol oynama ve 5e öğretim yöntemi) belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Ertürk, S. (1982). *Eğitimde program geliştirme*, Meteksan Ltd. Şti., Ankara.
- Fidan, N., Erden, M. (2000a). *Eğitime giriş*, Alkım Kitapçılık, Ankara.
- Flowers, C., Delzell, L. A., Browder, D., Spooner, F. (2005). Teachers' perceptions of alternate assessments. *The University of North Carolina at Charlotte*, 30(2), 81-92.
- Gado, I., (2005). Determinants of k-2 school teachers' orientation towards inquiry based science activities: a mixed method study. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 3, 511-539
- Gömlüksiz, M.N., Bulut, İ. (2006). Yeni fen ve teknoloji dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 173-192.
- Gömlüksiz, M.N., Bulut, İ. (2007). Yeni fen ve teknoloji dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 76-88.
- Görgeç, İ. (2012). Program geliştirmede temel kavramlar. H.Şeker (Ed.), *Eğitimde program geliştirme kavramlar yaklaşımlar (1-18)* (4. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Holmes, C. L. (2004). *College teachers' orientation to teaching: a comparative case study*, Unpublished Doctoral Dissertation, University of Massachusetts Amherst.
- Kaptan, F. (1999). *Fen bilgisi öğretimi*, Öğretmen Kitapları Dizisi Dağıtım, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Kaptan, S. (1995). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*, Tekışık Web Ofset Tesisleri. Ankara.
- Karakaya, Ş. (2004). *Eğitimde program geliştirme çalışmaları ve yeni yönelimler*, (1.Baskı) Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. (5.Basım), 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., Ankara.
- Karatay, R., Timur S., Timur B. (2013). 2005 ve 2013 yılı fen dersi öğretim programlarının karşılaştırılması, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 234-264.
- Kaya, Z. (1997). Eğitimde program değerlendirme yaklaşımları. *Marmara Üniversitesi 2. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirileri, İstanbul. 18-20 Eylül 1996, s.1-10.*

- Kaya, Z. (1997). Eğitimde program değerlendirme sürecinin temel işlemleri. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, 59-72.
- Kurt, D. (2009). *1968-2004 yılları arasında uygulanan fen öğretimi programlarında öğrencinin kazanması istenilen özellikler ve düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü: Bolu.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*, (YÖK'ün Kur Tanımına Göre Geliştirilmiş 10.Baskı). Alkım Yayınevi, İstanbul.
- MEB. (2005). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi (4 ve 5. sınıflar) öğretim programı*, MEB Yayınevi, Ankara.
- MEB. (2013). *İlköğretim kurumları (ilkokullar ve ortaokullar) fen bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*, MEB Yayınevi, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim öğrenme ve öğretim*, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Sönmez, V. (2002). *Eğitim felsefesi*, (4. Baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*, (3. Baskı). Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Tan, Ş., Kayabaşı, Y., Erdoğan, A. (2003). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*, (4. Baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Tekin, H. (2000). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*, (22. Baskı). Yargı Yayınevi, Ankara.
- Tyler, Ralph W. (1950). *Basic principles of curriculum and instruction*, The University of Chicago Press, Chicago.
- Tosun Çam, F., Çevik, C. (2011). Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin fen ve teknoloji ders programı hakkındaki görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 153-177.
- Ulusavaş, M. (2004). *Eğitim bilimine giriş*, (3.Baskı). İz Yayın Dağıtım, İzmir.
- Variş, F. (1994). *Eğitimde program geliştirme "teori ve teknikler"*, Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.
- Variş, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme "teori ve teknikler"*, Alkım Kitapçılık Yayıncılık, Ankara.
- Yeşilyurt, E. (2012). Fen ve teknoloji dersinde kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemleri ve karşılaşılan güçlükler. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Ankara. 7/2 Spring 2012, s.1183-1205

EKLER

Ek 1.1. Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü İzin Belgesi 1

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 70004082-605.01-E.12907664
Konu : Araştırma izin Onayları

15.11.2016

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşler Daire Başkanlığı)

- İlgi a)07/11/2016 tarih ve 16546 sayılı yazınız.
b)04/11/2016 tarih ve 16913 sayılı yazınız.
c)24/10/2016 tarih ve 16240 sayılı yazınız.
d)28/10/2016 tarih ve 16508 sayılı yazınız.
e)07/11/2016 tarih ve 17051 sayılı yazınız.
f)20/10/2016 tarih ve 15967 sayılı yazınız.

Üniversiteniz öğrencilerinden Bakanlığımıza bağlı okullarda Araştırma ve Tez uygulamasını yapması talepleriyle ilgili makam olurları yazımız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve yapılan araştırmaların tamamlanmasından itibaren en geç 2 hafta içerisinde araştırmanın bir örneğinin CD' ye kayıtlı olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda ;

Gereğini arz ederim.

Celalettin EKİNCİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1-İlgi (a) makam olurları
- 2-Araştırma değerlendirme formu
- 3-Anket uygulama formu

Not:Ekler elden gönderilecektir.

GÜVENLİ ELEKTRONİK İMZALI
ASLI İLE AYNI
15.11.2016
SERİTÜCEN

Muğla İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Elektronik Ağ: muqlamem@meb.gov.tr
e-posta: ozelbuuro48@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için:Strateji Geliştirme
Tel : (0 252) 280 4823
Faks: (0 252) 280 4868

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 70004082-605-E.12788557
Konu: İzin Talebi

14/11/2016

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 28/10/2016 tarihli ve 16508 sayılı yazısı.
b) 20.10.2016 tarihli ve 11693632 sayılı makam oluru.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet ABİR'in Menteşe, Köyceğiz, Kavaklıdere, Marmaris, Ula, Yatağan İlçelerindeki ilkökul ve ortaokullara görev yapan Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerine yönelik araştırma yapması talebiyle ilgili ilgi (a) yazı ve ekleri yazımız ekinde sunulmaktadır.

Bu nedenle, Bakanlığımızın 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazısı (2012/13 No'lu GENELGE) doğrultusunda ve ilgi (b) makam onayı ile oluşturulan komisyonun uygun görüşüyle, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Mehmet ABİR'in "2013 İlkokullar ve Ortaokullar Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programlarının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi Muğla İli Örneği" konulu çalışmasını; 2016-2017 Eğitim Öğretim yılında ve eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, kurum müdürünün uygun gördüğü bir zamanda ve öğretmen onayıyla alınarak; Menteşe, Köyceğiz, Kavaklıdere, Marmaris, Ula, Yatağan İlçelerindeki ilkökul ve ortaokullara görev yapan Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerine yönelik yapılması, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Celalettin EKİNCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
14/11/2016

Salih GÜRHAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: Emirbeyazıt Mah. Baki Ünlü Cad. Çamlık Sok. No5
Elektronik Ağ: muglamem@meb.gov.tr
e-posta: arge48_2@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Bilişim Teknisyeni C.SÖKELİ
Tel : (0252) 280 48 24
Faks: (0252) 280 48 67

FORM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Mehmet ABİR
Kurumu / Üniversitesi	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Muğla
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Menteşe, Koyceğiz, Kavaklıder, Marmaris, Ula, Yatağan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı; ilk ve orta dereceli okullarda Fen Bilimleri ve Sınıf Öğretmenlerine uygulanacaktır.
Araştırmanın konusu	"2013 İkokullar ve Ortaokullar Fen Bilimleri Dersi Öğretim programlarının Öğretmen görüşlerine göre incelenmesi Muğla İli Örneği"
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Araştırma
Veri toplama araçları	Görüş tespiti için gerekli anket uygulamaları
Görüş istenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Rektörlüğünden, Müdürlüğümüze iletilen yukarıda belirtilen araştırma örneğinin araştırma sahasında uygulanabilirliği hususunda incelenerek Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 07/03/2012 tarih ve 2012/13 sayılı Geleceğe uygun olarak hazırlandığı görülmüştür. Söz konusu anket uygulamasının, 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde, veli izninin alınarak, Kurum Müdürünün de uygun gördüğü zamanda yapılması uygun görülmüştür.	
Komisyon kararı	Oybirliği / Oyçokluğu ile alınmıştır.
Muhafif üyenin Adı ve Soyadı	Gereğince:

KOMİSYON

09/11/2016
Tariç TÜFEKÇİ
Komisyon Başkanı

Şule ARMUTÇUOĞLU
Uye

Gözde GÜRDAL
Uye

Ek 1.2. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri Veri Toplama Aracı.....2

Değerli Öğretmen Arkadaşlarımız;

Bu anket ilköğretim kurumlarında 2013 yılında uygulamaya konulan İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Dersi (3-8) Sınıf Öğretim Programının öğretmen görüşlerine göre incelemek amacıyla hazırlanmış olup iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm kişisel bilgilerinizi içeren sorulardan; ikinci bölüm ise Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Dersi (3-8) Sınıf programına ilişkin anketten oluşmaktadır. Anket maddelerine vereceğiniz içten yanıtlar sadece araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

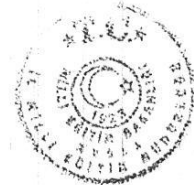
İLGİNİZ VE YARDIMINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER...

MEHMET ABİR

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılında dersine Girdiğiniz Sınıflar?
(...) 3. (...) 4. (...) 5. (...) 6. (...) 7. (...) 8.
2. Cinsiyet: (...) Kadın (...) Erkek
3. Öğretmenlik Mesleğinde Kıdem Yılıdır?
(...) 0-5 (...) 6-10 (...) 11-15 (...) 15-20 (...) 20- Üzeri
4. Eğitim durumunuz?
(...) Onlisans (...) Lisans (...) Yüksek Lisans (...) Doktora
5. Mezun Olduğunuz Bölüm/Program
(...) Öğretmen Okulu
(...) Eğitim Enstitüsü
(...) Eğitim Onlisans/İki Yıllık Eğitim Yüksek Okulu
(...) Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği
(...) Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği
(...) Diğer..... Belirtiniz
Bölüm.....
6. 2013 yılında uygulamaya konulan Fen Bilimleri Öğretim Programından haberdar mısınız?
(...) Evet (...) Hayır
7. Okulunuzun bulunduğu yer?
(...) Kırsal Alan (Köy, Belde) (...) İlçe Merkezi
8. Okulun Fiziki ortam ve olanakları Fen Programlarının uygulanması için ne kadar yeterlidir?
(...) Yetersiz (...) Az Yeterli (...) Yeterli (...) Çok Yeterli

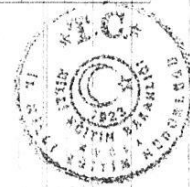
İKİNCİ BÖLÜM

1. Programın Genel Özelliklerine İlişkin Görüşler

2013 İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Öğretim Programı;	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öğrencileri Türk Milli Eğitim Sistemi'nin genel amaçları doğrultusunda yetiştirebilecek niteliktedir.					
2. Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmaktadır.					
3. Verilen bilgi, beceri ve tutumlar öğrencilerin günlük yaşamlarında kullanabilecekleri hale getirilmiştir.					
4. Fen konularını sevdirecek öğretmeyi mümkün kılıyor.					
5. Fen konularını birleştirici (sarmal) niteliktedir.					
6. Öğretmene yeterince rehberlik etmektedir.					
7. Çevresine uyum sağlayan bireyler yetiştirecek niteliktedir.					
8. Tam olarak uygulamaya dönüştürülemez niteliktedir.					
9. Gerçek hayatla ilişkilidir.					
10. Öğretim yapmak eskisinden daha kolaydır.					
11. Öğretmenin sınıfta öğrencilerle olan iletişimi arttırmaktadır.					
12. Programın tanıtımı için yeterli hizmet için eğitim aldım.					

2. Programın Kazanımlarına İlişkin Görüşler

2013 İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Öğretim Programında;	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kazanımlar yorum farklılıklarına olanak vermeyecek şekilde açık ve net olarak ifade edilmiştir.					
2. Kazanımlar öğrenme alanlarıyla tutarlıdır.					
3. Programda yer alan kazanımlar programda öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek niteliktedir.					
4. Kazanımlar sınıf düzeylerine uygundur.					
5. Kazanımlar içerikle tutarlıdır.					
6. Programda yer alan kazanımlar ara disiplin kazanımlarıyla tutarlı bir şekilde düzenlenmiştir.					
7. Kazanımlar fen okuryazarlığını kazandırabilme katkı sağlayacak niteliktedir.					
8. Programda yer alan kazanımların anlaşılması zordur.					
9. Kazanımlar programın genel amaçlarıyla tutarlıdır.					
10. Kazanımlar öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygundur.					

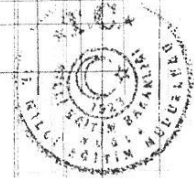

3. Programın İçeriğine İlişkin Görüşler

2013 İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Öğretim Programında;	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. İçerik, öğrenci için anlamlıdır.					
2. İçerik, öğrenme alanları ve üniteler ile tutarlıdır.					
3. İçerik öğrenci gereksinimlerine uygundur.					
4. İçerikte yer alan konular kazanım ifadeleri ile tutarlıdır.					
5. İçerikte yer alan bilgiler günlük yaşamla ilişkilendirilebilecek niteliktedir.					
6. İçerik öğrenme ilkelerine uygun olarak;					
a) Kolaydan Zora					
b) Basitten Karmaşığa					
c) Yakından uzağa vb. düzenlenmiştir.					
7. İçerik öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alarak hazırlanmıştır.					
8. İçerik programda öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek niteliktedir.					
9. İçerik ilgili diğer derslerle bütünlük ve paralellik göstermektedir.					
10. İçerikte çağdaş ve güncel bilgiler bulunmaktadır.					
11. İçerik öğrenciyi ezberlemekten çok anlamaya teşvik etmektedir.					
12. İçerikte yer alan konular ile programda yer alan kazanım ifadeleri arasında çelişkiler vardır.					

4. Programın Eğitim Durumlarına (Öğrenme-Öğretme Etkinlikleri) İlişkin Görüşler

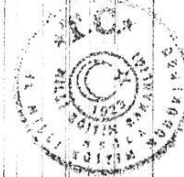
2013 İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Öğretim Programında;	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Programda yer alan öğrenme-öğretme etkinlikleri;					
1. Programda öngörülen becerileri öğrencilere kazandırabilecek niteliktedir.					
2. Öğrencilerin ilgi ve yetenek düzeylerine uygundur.					
3. İçeriği yansıtıcı niteliktedir.					
4. Bir etkinlik birden fazla kazanıma hizmet etmektedir.					
5. Sınıf düzeyine uygundur.					
6. Öğrencileri merkeze alabilecek şekilde düzenlenmiştir.					
7. Etkinliklerin uygulanabilmesi için ders saati yeterlidir.					
8. Öğrencileri merkeze alan aktif öğretim stratejileri ön plandadır. (Tam Öğrenme, Kabaşık Öğrenme, Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğrenme)					
9. Öğrencilere ön bilgilerini kullanarak yeni öğrendiği kavramları yapılandırma fırsatı vermektedir.					
10. Öğretmene esneklik sağlamaktadır.					
11. Etkinlik örnekleri araştırma-sorgulamaya dayalı öğrenme stratejisine uygun olarak düzenlenmiştir.					
12. Etkinlikler uygulanabilirlikten (süre, olanaklar vb.) açıdan					

5. Programın Ölçme ve Değerlendirme Etkinliklerine İlişkin Görüşler

2013 İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Öğretim Programında; Programda yer alan sürece dayalı ölçme ve değerlendirme etkinlikleri (proje, performans, öz değerlendirme, ürün dosyaları vb.)	Hic Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Öğrencilerin belirtilen kazanımları edinim düzeylerini belirlemektedir.					
2. Değerlendirme sürecinde bütün öğrencilerin aktif olmalarını sağlamaktadır.					
3. Öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı hale getirebilmek için donut sağlamaktadır.					
4. Öğrencileri çok yönlü olarak değerlendirilmektedir.					
5. Öğrenme eksiklikleri ve yanlış öğrenmeler zamanında telafi edilmektedir.					
6. Araçlar maddi yükü arttırmaktadır.					
7. Yeterli açıklama yapılmıştır.					
8. Uygulanmasında materyal sıkıntısı yaşanmaktadır.					
9. Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygundur.					
10. Uygulanabilmesi için zaman yeterlidir.					
11. Yıl boyu sürekli (günlük, haftalık, aylık) yapılan bir işlem olmuştur.					
12. Geleneksel ölçme araçları (Çoktan seçmeli, yazılı, yoklamalar, kısa cevaplı testler, D-Y testleri vb.) kullanmaya daha az ihtiyaç duyulmuştur.					

İlköğretim Okulları Fen Bilimleri Öğretim Programına ilişkin varsa diğer görüşlerinizi belirtiniz

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soyad, Ad: ABİR Mehmet

Doğum Yeri ve Tarihi: Ceylanpınar/15.01.1988

Eposta: mabir88@gmail.com

Telefon: +095555753647

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Kurum	Yıl
İlkokul	Aşağı Karataş Köyü BSİ	1994-1999
Ortaokul	Muratlı İlköğretim Okulu	1999-2003
Lise	Mehmet Adil Çulcuoğlu Anadolu Lisesi	2003-2007
Lisans	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2007-2011
Y.Lisans	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	2012-....

İŞ TECRÜBESİ

Görev	Kurum	Yıl
Öğretmen	MEB	2011-2012
Sosyal Yardım ve İnceleme Gör.	Ceylanpınar Kaymakamlığı	2012-2016
İnfaz ve Koruma Memuru	Adalet Bakanlığı CTE	2016-Halen

YAYINLAR

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Öğrenim Gören Son Sınıf Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına İlişkin Görüşleri